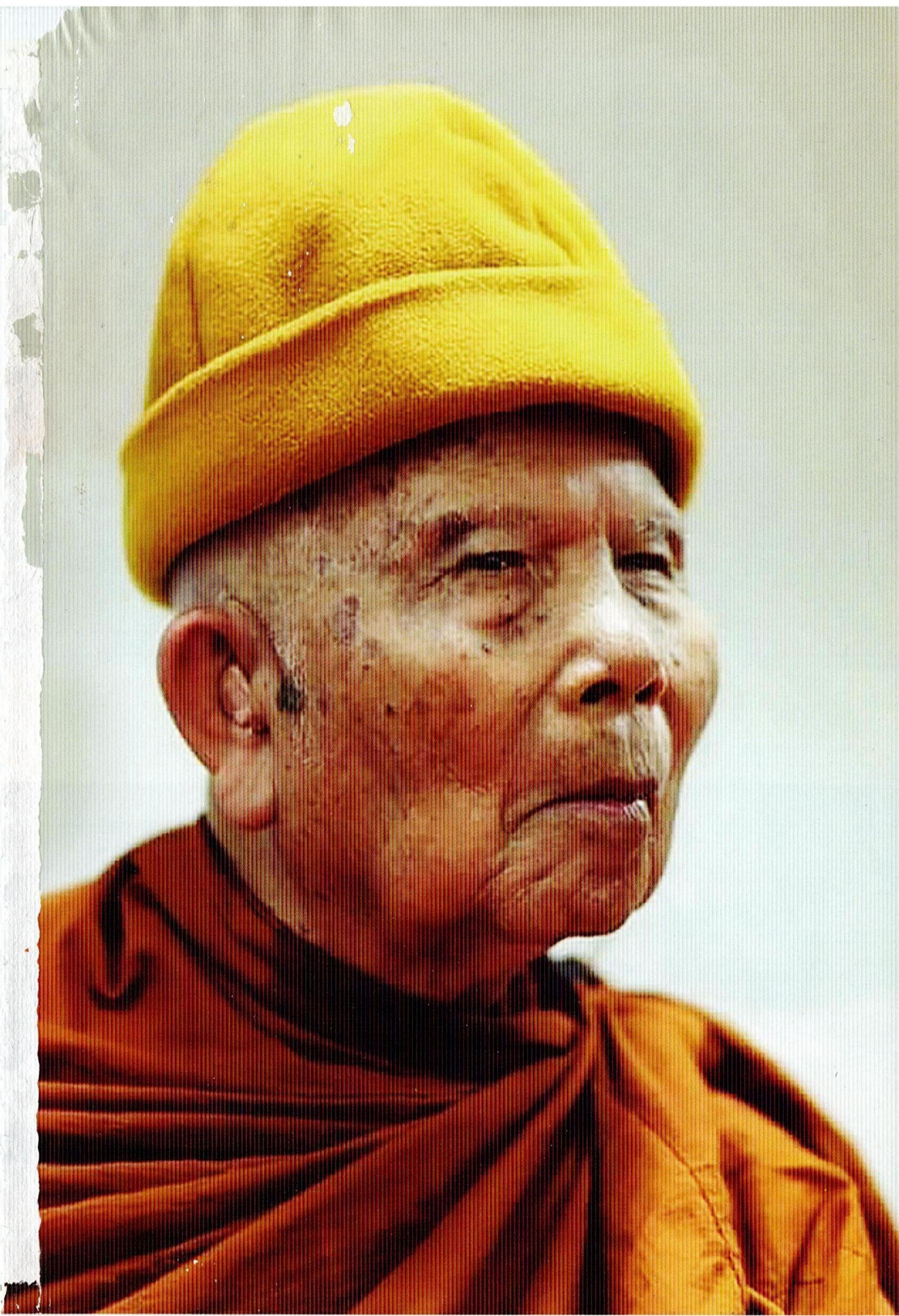
บันทึกธรรมะ

พระญาณวิสาลเถร (หลวงปู่หา สุภโร)

บันทึกธรรมะ พระญาณวิสาลเถร (หลวงปู่หา สุภโร)

“พระญาณวิสาลเถร” ถวายมุทิตาสักการะ
แด่ **“พระธรรมมงคลญาณ”** ที่วัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร

"หลวงปู่ พระญาณวิสาลเถร"

กำลังพิจารณาตัวอย่างอาคาร **"หลวงปู่หา สุภโร"**

ที่จะได้ดำเนินการก่อสร้าง และมอบให้แก่โรงพยาบาลสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

เพื่อจะเป็นประโยชน์แก่ชาวพี่น้องชาวอำเภอสหัสขันธ์ สืบต่อไป

“หลวงปู่ พระญาณวิสาลเถร เจิมแผ่นศิลาฤกษ์”
อาคารฉุกเฉิน โรงพยาบาลสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

“หลวงพ่อพระมหาอนันต์ นิมฺมโล” ตอกไม้มงคล ๙ อย่าง

“นายแพทย์ประวิตร ศรีบุญรัตน์” นายแพทย์สาธารณสุข จังหวัดกาฬสินธุ์
วางแผ่นอิฐ ทอง นาค เงิน

“พระสงฆ์ และคณะศรัทธาสาธุชน” ร่วมกันวางแผ่นศิลาฤกษ์

“คณะศิษยานุศิษย์” ได้พร้อมเพรียงกันมาร่วมงาน
พิธีวางศิลาฤกษ์ สร้างอาคาร **“หลวงปู่หา สุภโร”**

"พระครูพันธสมณวัฒน์" วัดป่าวุฒาราม จ.หนองบัวลำภู
"พระวิมลศีลาจาร" วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ และคณะศิษย์ ได้ถวายรถตู้
แด่ **"องค์หลวงปู่หา สุภโร"** เพื่อใช้ในการเดินทาง
เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

คำอนุโมทนา

หนังสือ "บันทึกธรรมะ" เล่ม ๕ นี้ อาตมาได้บันทึกไว้ ลูกศิษย์ได้ขออนุญาตจัดพิมพ์เพื่อแจกแก่สาธุชนทั่วไป เนื่องในโอกาสอายุวัฒนะ ๙๔ ปี หวังว่าผู้ที่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา จักได้ประโยชน์จากการอ่านหนังสือธรรมะเล่มนี้ โดยการนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง จนบังเกิดความสงบใจ

ขออนุโมทนาในกุศลเจตนากับทายกทายิกาที่ได้จัดพิมพ์หนังสือ "บันทึกธรรมะ" เล่มนี้ เพื่อแจกเป็นธรรมทานในโอกาสวันคล้ายวันทำบุญเกิดของอาตมา ในวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒ นี้ ขออานิสงส์แห่งธรรมทานมัย จงเป็นพลวปัจจัย เกื้อหนุน ให้เจ้าภาพทุกๆ คน จงเป็นผู้มีสติปัญญาดีเป็นเลิศในการปฏิบัติธรรม ตามคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และหากปรารถนาสิ่งใดอันเป็นกุศลซึ่งไม่เหลือวิสัย ก็ขอให้สำเร็จผลสมดังความปรารถนา จงทุกประการเทอญ

(พระญาณวิสาลเถร)
วัดสักกวัน (ภูกุ้มข้าว) จ.กาฬสินธุ์

พระญาณวิสาลเถร (หลวงปู่หา สุภโร)
เจ้าอาวาสวัดสักกวัน (ภูกุ้มข้าว) อ.สหัสขันธ์ จ.กาฬสินธุ์

คำนำ

หนังสือเล่มนี้ ได้รวบรวมจากสมุดบันทึกธรรมะของพระเดชพระคุณพระญาณวิสาลเถร (หลวงปู่หา สุภโร) ซึ่งได้แบ่งออกเป็น ๒ หมวด คือ หมวดธรรมะกับการปฏิบัติ และ ธรรมะจากนิทานชาดก ซึ่งเมื่ออ่านด้วยความพินิจแล้ว ย่อมได้ข้อคิดต่างๆ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่การปฏิบัติธรรมของตนเองได้ ดังธรรมะที่หลวงปู่บันทึกไว้ว่า

ภาวนานอน พุทโธ
เมื่อล้มตัว หัวถึงหมอน
ก่อนหลับไหล

กำหนดใจ นึก คำ พุท
สดลมเข้า
นึกคำโธ ปล่อยลมออก
นอกกายเรา เพื่อรวมเอา
อารมณ์ใจ ไว้หนึ่งเดียว

เนื่องจากหนังสือ "บันทึกธรรมะ" ที่ได้จัดพิมพ์ขึ้นเล่มนี้ เป็นลายมือขององค์หลวงปู่หา สุภโร ทั้งหมด ซึ่งอาจจะมีบางคำเขียนผิดพลาด ขาดตกไปบ้าง คณะผู้จัดทำก็หวังว่าญาติธรรมทั้งหลายคงจะอ่านเข้าใจในความหมายได้

ในโอกาส อายุวัฒนมงคลอายุ ครบ ๙๔ ปี ขององค์หลวงปู่ฯ มาบรรจบครบรอบอีกวาระหนึ่ง คณะศิษยานุศิษย์ในองค์หลวงปู่ จึงได้พร้อมใจกันจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ขึ้น เพื่อน้อมถวายเป็นมุทิตาสักการะบูชาคุณ และขออานิสงส์แห่งการพิมพ์หนังสือเพื่อแจกเป็นธรรมทานในครั้งนี้ จงอำนวยผลเป็นความสุข ความเจริญแก่คณะเจ้าภาพผู้มีจิตศรัทธา ที่ได้ร่วมบริจาคปัจจัยพิมพ์หนังสือ ซึ่งนับได้ว่าทุกท่านได้ให้ สิ่งที่ดีเลิศ ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า **"สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ การให้ธรรมะ ย่อมชนะการให้ทั้งปวง"** ดังนั้นจึงขอให้เจ้าทุกท่านจงเป็นผู้มีปัญญาสว่างไสว ดุจแสงสว่างของเปลวไฟในที่มืด และจงประสบความสุขสวัสดีในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อเทอญ

คณะผู้จัดทำ และคณะศิษยานุศิษย์

๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

ญาณวิสาลเถราภิถุติคาถา

โย หิ สกฺกวนาราเม	ภิกฺขุสงฺฆสฺส เชฏฺฐโก
เอโส ว ทหราทีนํ	อุปชฺฌาโยติ สญฺญิเต
กมฺเม จ สงฺฆกิจฺเจ จ	ถิโร จ ภาวนียโก
อุปสมฺปทกมฺมสฺส	ปราโน โหติ สาสเน
สทฺธมฺมฏฺฐิติกาโม จ	เถโร จ ทีฆทสฺสโน
นิจฺจํ โธรยฺหสีโล จ	ทกฺโข อุฬารมานโส
ตสฺมา สงฺเฆ มหาเถโร	ฐานนฺตรมฺหิ ฐาปิโต
ญาณวิสาลเถโรติ	ราชทินฺนาภิธานโต
อิจฺเจวํ ปาลิภาสาย	ลทฺธนาโม คณุตฺตโม
สพฺเพสํ พฺรหฺมจารีนํ	นิพทฺธํ ปิตุธานิโย
เถโร วิหารวาสีนํ	หิตตฺถาย สุขาย จ
ภิกฺขุสงฺฆญฺจ ธมฺเมน	ถิรจิตฺโต ปสาสติ
ตสฺมา หิ สงฺฆกิจฺจสฺมึ	มหาเถเรน ฐาปิโต
ภาสาย ทยฺยวาสีนํ	กาฬสินฺธุ อิติ นามเก
อิทาเนวสฺส เถรสฺส	ปฏฺฐาย ชาตกาลโต
จตุนวุติ หิ วสฺสานิ	ปริปุณฺณานิ สพฺพโส
รตนตฺตยานุภาเวน	รตนตฺตยเตชสา
ทีฆายุโก มหาเถโร	วณฺณูเปโต สุเขธิโต
พลูเปโต จ นิทฺทุกฺโข	สุภโร โหตุ นิพฺภโย
อุปทฺทวนฺตรายา จ	อุปสคฺคา จ อีติโย
ปปฺโปตุ สพฺพโสตฺถิญฺจ	สพฺพญฺจ ชยมงฺคลํ
อิจฺฉิตํ ปตฺถิตํ สพฺพํ	ขิปฺปเมว สมิชฺฌตูติ ฯ

....

พระมหาทองสืบ เขมปญฺโญ ป.ธ.๙ ประพันธ์ถวาย

๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒ อายุวัฒนมงคล ๙๔ ปี
พระญาณวิสาลเถร วิ. (หลวงปู่หา สุภโร)

เจ้าอาวาสวัดสักกะวัน (ภูกุ้มข้าว)

ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดกาฬสินธุ์ (ธรรมยุต)

ปีสองพันห้าร้อยหกสิบสอง ศิษย์ทั้งผองฉลองใหญ่ให้ของขวัญ
"เก้าสิบสี่" ปีทองของสำคัญ ถวายท่านวันมงคลที่วนมา
"สอง กรกฎาคม" อุดมเลิศ อรุณเปิดวันเกิดท่านสุขหรรษา
ไม่เคยลืมปลื้มปีติมุทิตา นำของมาสักการะประจำปี
"พระญาณวิสาลเถร" พระเณรรัก ด้วยประจักษ์หลักเมตตาผ่องราศี
"หลวงปู่ใหญ่ไดโนเสาร์" ชื่อเข้าที บารมีนี้เหนือใครไม่อวดตน
นามเดิมท่านนั้นชินหู "หลวงปู่หา" วาสนาฐานะดีทวีผล
"ภูบุตตะ" นามสกุลคุ้นทุกคน น้อมกมลบนธรรมะละโลกีย์
"กาฬสินธุ์" ถิ่นโปงลางทางอีสาน เป็นสถานบ้านเกิดเปิดวิถี
"นายสอ นางบัวลา" น่าเปรมปรี เพราะบุตรดีมีบุญยิ่งอุ่นใจ
เอื้ออำนวยช่วยทำดำเนินกิจ รู้ถูกผิดคอยติดตามความเคลื่อนไหว
อภิชาตบุตรสุดเหนือใคร งานใดใดไม่พะวงพร้อมลงมือ
"อยากโดดเด่นเป็นนักมวย" ด้วยใจรัก แจ้งประจักษ์ศักดิ์ศรีตนคนนับถือ
กิตติศัพท์ขยับตามนามระบือ ทั้งเลื่องลือสื่อตรงติดวงการ
เหตุก็แต่แม่พ่อขอเอาไว้ อย่าชอบใจในเรื่องเปลืองสังขาร
ไม่มีสุขทุกขณะทรมาน จึงคัดค้านด้านต่อยมวยด้วยหวังดี
"สงครามโลกครั้งที่สอง" เกิดนองเลือด อย่างดุเดือดไม่เหือดหายมลายหนี

หนุ่มชาวไทยใจฉกรรจ์เกณฑ์ทันที ทั้งหมดนี้มีเท่าไหร่ให้เตรียมการ
และ "นายหา" มาสามเดือนพร้อมเพื่อนเขา ดังที่เล่าเข้าวาระเป็นทหาร
จึงได้เรื่องเครื่องมือฝึกปรือนาน ไม่หย่อนยานคล่องงานดีวีรชน
ยุติลงสงครามโลกโชคที่สุด เป็นอันหยุดทุกจุดไปไพบูลย์ผล
ไม่ต้องรบจบแล้วแนวสากล กำลังพลขนแยกย้ายกลับได้พลัน
จึงสบายแก่ "นายหา" ถือว่าว่าง ทำนาบ้างถางที่ตนคนขยัน
เลี้ยงโคบ้างอย่างทั่วไปใฝ่ทำกัน แรงผลักดันอันนำพาฐานะดี
แนวทางพระสะกิดเตือนจิตว่า เป็นเวลาเข้าหาธรรมนำวิถี
"ยี่สิบเอ็ด" เสร็จสรรพนับครบปี บวชทันทีมีคนชมอุดมการณ์
ณ วัดบ้านโคกใหญ่ ภายในถิ่น "กาฬสินธุ์" แผ่นดินดีภาคอีสาน
"หลวงปู่ลือ" นับถือกันสัมพันธ์นาน ช่วยทุกด้านงานระบุ "อุปัชฌาย์"
"หลวงปู่มั่น" นั้นพระกรรมฐาน เป็นอาจารย์ชำนาญมากยากจะหา
ศิษย์ทั้งหลายได้ฝึกหัดวิปัสสนา เกิดศรัทธาปสาทะสิ่งประเดิม
จึงดำริ "ญัตติซ้ำธรรมยุต" อันเป็นจุดสุดอำนวยตัวช่วยเสริม
หวังพบปะพระสายป่ามาต่อเติม สิ่งที่เริ่มเพิ่มพูนไปไร้ประมาณ
สำเร็จลงตรงประเด็นเป็นภิกษุ นามระบุ "สุภโร" ยอดโวหาร
โดย "พระครูประสิทธิ์สมณญาณ" "บวชวัดบ้านหนองโจด" ประโยชน์มี
ใจไม่แป้วแน่วแน่มากอยากศึกษา เป็นมหาน่าชื่นชมสมศักดิ์ศรี
คิดคำนึงจึงเข้ามาเรียนบาลี สำนักดีที่เมืองกรุงมุ่งหมายตรง
"วัดนรนาถ" แหล่งปราชญ์ธรรมซึ่งนำร่อง ไม่บกพร่องถูกต้องตามความประสงค์
"สมเด็จพระมหามุนีวงศ์" ผู้มั่นคงองค์สมภารอาจารย์ดี
ยามว่างนั้นท่านก็ทำกรรมฐาน เพิ่มทางด้านการฝึกใจไม่หน่ายหนี
บรมครูรู้กัน "ท่านพ่อลี" สอนเต็มที่มีทักษะภาวนา

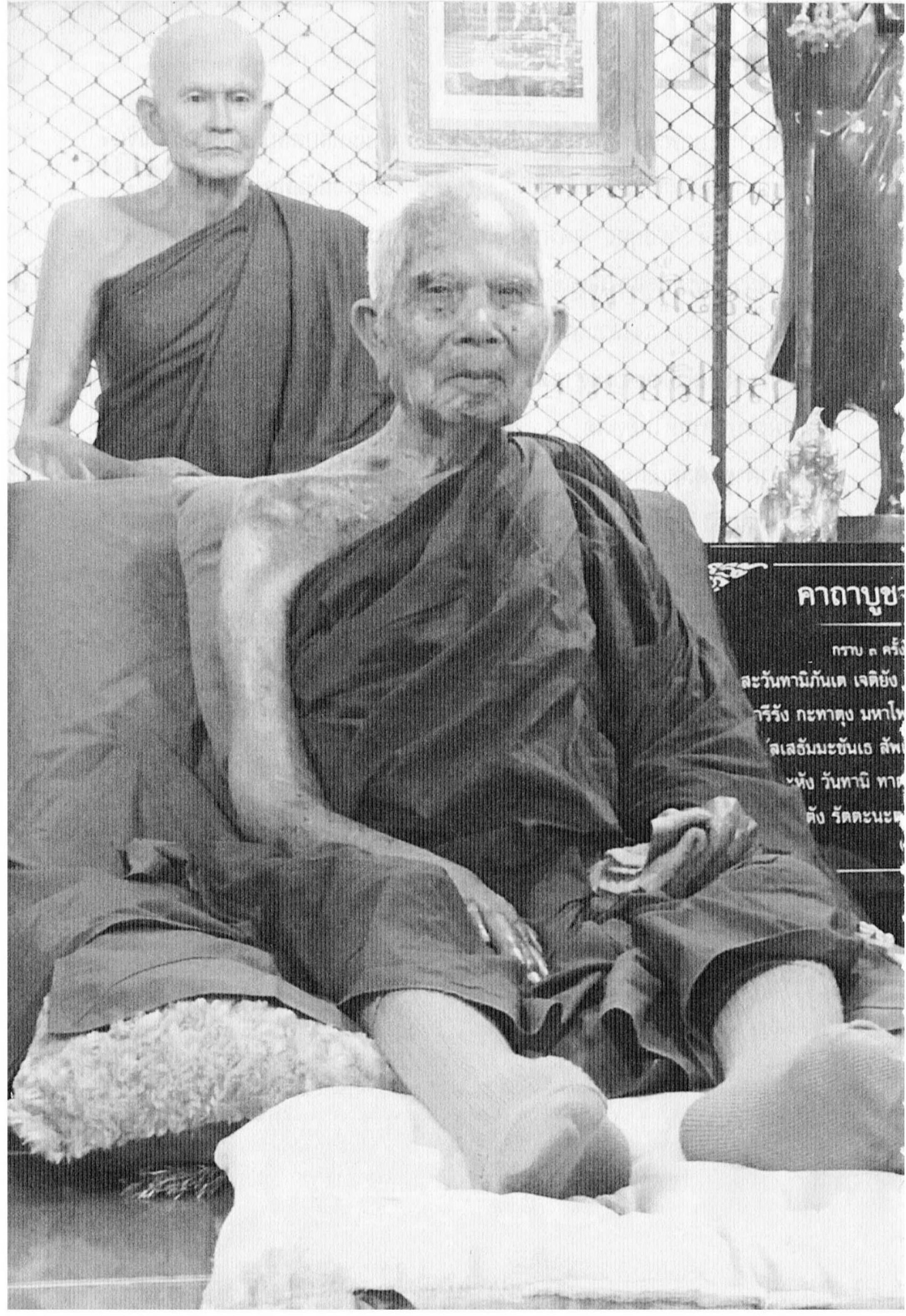
เรียนอีกอย่างทางขวายได้ผลอยู่ “กับหลวงปู่วิริยังค์” สิ้นกังขา
ควบคู่ไปทำให้ท่านเกิดปัญญา ไตรสิกขาปรากฏกำหนดเป็น
สิ่งหวังไว้ไม่ลุล่วงช่วงจังหวะ ท่านต้องละพระบาลีดังที่เห็น
“โรคดีซ่าน” อาการหนักหลักประเด็น แสนลำเค็ญเว้นเรียนมารักษากาย
บอกพระแก้วมรกตหมดอาพาธ ดังที่คาดอาจบรรเทาทุเลาหาย
ปาฏิหาริย์บันดาลผลตนรอดตาย บวชถวายมุ่งหมายไว้ไม่สึกเลย
หมอชำนาญอาการหนักรักษาหาย จึงรอดตายได้สมหวังดังเปิดเผย
บวชเรื่อยไปไม่สึกแล้วแนวลงเอย ผลงอกเงยเสวยชัดปัจจุบัน
เรียนบาลีไม่มีบุญครุ่นคิดอยู่ จึงมาดูปู่อีกทางที่สร้างสรรค์
ฝึกใจกายสายป่าต่อก็แล้วกัน “หลวงปู่มั่นนั้นวางแบบอย่างแยบยล”
ปฏิบัติขัดเกลาเบาไปเรื่อย ไม่เคยเอื่อยเฉื่อยชาพากุศล
ปฏิเวธเหตุสว่างกลางกมล น้อมนำตนฝึกฝนอยู่รู้แน่นอน
ถ้าจะยกขึ้นปกครองมองดูท่าน ความขยันมั่นใจไม่ถอดถอน
“เขตสหัสขันธ์” นั้นที่ดอน สมัยก่อนย้อนเล่าเก่าโบราณ
“เขื่อนลำปาว” ยาวมากจากที่ตั้ง เป็นคำสั่งตั้งประกาศราชสาส์น
สร้างขึ้นไว้ให้ผู้คนชลประทาน เป็นทางการงานสำคัญโดยทันที
น้ำเอ่อล้นท่วมท้นออกนอกตัวเขื่อน จึงต้องเลื่อนเคลื่อนย้ายวัดคัดด่วนจี๋
โดยจัดหาผาติกรรมทำให้ดี สร้างตรงนี้ที่ระบุปัจจุบัน
“ภูกุ้มข้าว” ชาวภูไทใจมุ่งถึง เป็นที่พึ่งซึ่งพิกัด “สหัสขันธ์”
งามสง่าปรากฏชัด “วัดสักกะวัน” คนมากันนั้นมากหากได้มอง
ตามวาระคณะสงฆ์ลงมติ จึงดำริวิเคราะห์เหมาะทั้งผอง
โดยรอบด้านการก่อสร้างอย่างช่ำชอง ขึ้นปกครองสนองตรง “องค์สมภาร”
ผลขยาย “หลายตำแหน่ง” แต่งตั้งให้ จึงก้าวไกลไม่เคยนิ่งยิ่งสืบสาน

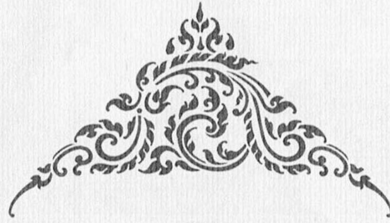
"กาฬสินธุ์" ถิ่นนี้มีตำนาน ถ้าประมาณผ่านผัน "เป็นพันปี"
"รองเจ้าคณะจังหวัดธรรมยุต" ท่านถึงจุดเหมาะสุดแล้วแนววิถี
รับสนองปกครองสงฆ์ลงตัวดี ทั้งไม่มีจุดที่พลาดขาดตกใด
ผ่านฝนแดด "แปดสิบปี" ที่ปรึกษา โปรดลงมาราชาสงฆ์ตรงสมัย
เปลื้องภาระสบายหายห่วงไป เพื่อรูปใหม่ให้แทนงานสานต่อเป็น
เพราะฉะนั้นท่านจึงว่างสร้างสรรคผล เพื่อช่วยตนพ้นโลกาทันตาเห็น
ปลูกสำนึกฝึกใจใสชุ่มเย็น เทียบประเด็นเช่นลงแช่กระแสธาร
ภาวนาสมาธินิมิตท่าน ได้เต็มขั้นอันเกิดคุณรุ่นลูกหลาน
"ซากสัตว์ใหญ่ไดโนเสาร์เก่าโบราณ" เป็นตำนานเล่าขานกันสื่อบรรยาย
ในขณะสมาบัติเห็นชัดแจ้ง ไม่เปลี่ยนแปลงแสดงออกบอกความหมาย
"ไดโนเสาร์เข้าปรากฏต้นจดปลาย" ทั้งที่ตายได้นานแล้วแนวยาวไกล
"หลวงปู่หา" มาบอกแจ้งแถลงสาร แก่ทางการพยานมีว่าที่ไหน
"โครงกระดูกชี้ถูกจุดขุดลงไป" น่าแปลกใจ "ไดโนเสาร์ซากเก่ากอง"
"พิพิธภัณฑ์" นั้นสร้างอย่างยิ่งใหญ่ คนเข้าไปไหลหลั่งทั่วทั้งผอง
"นามสมญากาฬสินธุ์แผ่นดินทอง" เปิดมุมมองของดีที่โด่งดัง
"รัตตัญญูหลวงปู่ใหญ่ไดโนเสาร์" มีต้นเค้าเล่าตามความเข้มขลัง
นามขนานขานไขถึงในวัง ซึ่งภายหลังโปรดตั้งตรงทรงการุณย์
"วันที่ห้า ธันวาคม" สมสมัย องค์จอมไทยไอศวรรย์นั้นเกื้อหนุน
เป็น "พระครูวิจิตรสหัสคุณ" งามละมุนด้วยบุญญาบารมี
และพระองค์ทรงเลื่อนขั้นสัญญาบัตร โสมนัสเปลี่ยนพัดใหม่ในดิถี
ผลงานเกิดเกียรติเชิดชูภูมิดี โปรดทันที "พัดสีขาว" เป็นเจ้าคุณ
"พระญาณวิสาลเถร" หลักเกณฑ์ได้ สิ่งถวายแก่ฝ่ายพระสนับสนุน
"หลวงปู่หา" ถือว่าเหมาะเพราะมีทุน ก็คือบุญคุณความดีที่เห็นกัน

ถึงปรากฏยศพระสมณศักดิ์
แสดงธรรมจำง่ายเลยเอ่ยยืนยัน
ยามป่วยไข้ "วิชัยยุทธ" จุดรักษา
ยิ่งหลวงปู่พร้อมดูแลไม่แชเชือน
หลวงปู่นั้นท่านปลงแล้วแนวทุกสิ่ง
แนวงดงามตามรอยบาทศาสดา
สมถะประพฤติไม่ยึดติด
แนวกำหนดลดเลิกละปิดอบาย
"เก้าสิบสี่" ปีแล้วแนวบรรจบ
ไม่มีพลาดเหล่าญาติมิตรศิษย์ทุกคน
ด้วยเดชะพระไตรรัตน์จำรัสศรี
"หลวงปู่หา" ผาสุกทุกคืนวัน
สิ่งที่หวังทั้งปวงลุล่วงผล
ได้รู้แจ้งแสงธรรมะกระจ่างใจ

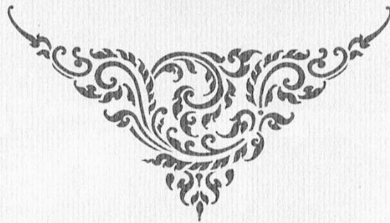
ก็เน้นหนักหลักเมตตาอารมณ์ขัน
แต่ละวันบันทึกไว้ให้คำเตือน
พระสายป่าเยียวยาฟรีไร้ที่เหมือน
นัดทุกเดือนเอื้อนเอ่ยเปิดเผยมา
มุ่งมั่นจริงไม่ทิ้งพระศาสนา
หมดห่วงหาอาลัยในร่างกาย
พร้อมอุทิศชีวิตนี้พลีถวาย
ศิษย์ทั้งหลายได้แบบอย่างแยบยล
เวียนมาครบอบอุ่นบุญมรรคผล
หวังกุศลดั้นด้นมาพร้อมหน้ากัน
นำสิ่งดีที่ล้ำเลิศงามเฉิดฉัน
อายุมั่นขวัญยืนราบรื่นไป
นำพาตนสู่หนทางสว่างไสว
เป็นบันไดให้ถึงจุดวิมุติเทอญ ฯ

กราบ ๓
สะวันทามิภันเต เจติยัง
กะทาตุง
วันทามิ

ธรรมะกับการปฏิบัติ

พระญาณวิสาลเถร (หลวงปู่หา สุภโร)

กุฏิ พระญาณวิสาลเถร
(หลวงปู่หา สุภโร)
สร้างเมื่อ พ.ศ.๒๕๑๑

อนฺนโท พลโท โหติ
ผู้ให้ข้าว ชื่อว่าให้กำลัง
วตฺถโท โหติ วณฺณโท
ผู้ให้ผ้า ชื่อว่าให้ผิว พรรณ (วัณณะ)
ยานโท สุขโท โหติ
ผู้ให้ ยานพาหนะ ชื่อว่าให้ความสุข
ทีปโท โหติ จกฺขุโท
ผู้ให้ประทีป ชื่อว่าให้จักษุ

๐ ทรัพย์สิ่งของมีมากเท่าไรก็เอาไปไม่ได้

คนโลภมาก อยากได้ไปทุกชนิด
ได้สมคิด จะเอาของ กองตรงไหน
เราอยากได้ของมา มากกว่าใคร
จนกองใหญ่ เต็มแน่น ล้นแผ่นดิน
คนมีทรัพย์ นับประมาณ ก็ไม่ได้
ยังแสวงหา มาใหม่ ไม่จบสิ้น
ครั้นถึงคราว ลาลับ ดับชีวัน
ของสักชิ้น ก็เอาไปไม่ได้เลย /

ภาวนานอน พุทโธ

เมื่อล้มตัว หัวถึงหมอน

ก่อนหลับไหล

กำหนดใจ นึก คำ พุท

สูดลมเข้า

นึกคำ โธ ปล่อยลมออก

นอกกายเรา เพื่อรวมเอา

อารมณ์ใจ ไว้หนึ่งเดียว

อจินไตย
สิ่งที่ไม่ควรคิด ๔ อย่าง
๑. พุทธวิสัย วิสัยของพระพุทธเจ้า
๒. ฌานวิสัย วิสัยของได้ฌาน
๓. กัมมวิปาโก ผลของกรรม
๔. โลกจินตา ความคิดเรื่อง
ของโลก ทั้ง ๔ อย่างนี้
ท่านห้ามคิด
ผู้คิดย่อมมีส่วนของความ
เป็นบ้า ได้รับความลำบาก
เปล่า

สัตรัตนะ แก้วมีค่า ๗ ประการ

คือ ๑. ได้แก่ ๑ สุวรรณ

แก้วสีทอง (หรือหมายเอาทองคำ)

๒. หิรัญ แก้วสีเงิน หรือหมาย

เอาเงิน ๓. มุกดา แก้วมุกดาหาร

(หรือสีหมอกอ่อนๆ)

๔. มณีแก้วสีแดง ๕. ไพฑูรย์

แก้วสีเหลือง แกมเขียว หรือน้ำ

ตาลเทา เป็นแก้วสายรุ้ง

๖. วิเชียรเพชร เป็นแก้วมีแสง

แพรวพราว เป็นเงา งับเมื่อถูก

แสง ๗. ประพาฬ แก้วสีแดงอ่อน

เกิดจากหิน ปะการังใต้ทะเล

อภิญญา ๖

๑. อิทธิวิธิ แสดงฤทธิ์ได้

๒. ทิพพโสต หูทิพย์

๓. เจโตปริยญาณ รู้จักกำหนดใจผู้อื่น

๔. ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ระลึกชาติได้

๕. ทิพพจักขุ ตาทิพย์

๖. อาสวักขยญาณ รู้จักทำอาสะวะให้สิ้นไป

อิจฉิตัง ปัตถิตัง ตุมหัง ขิปปะ

เมวะ สะมิชฌะตุ สัพเพ ปูเรนตุ

สังกัปปา จันโท ปัณณะระสี

ยะถา มะณิโชติระโส ยะถา

๏ แปลว่า สิ่งที่ท่านประสงค์ สิ่งที่ท่าน ปรารถนาแล้ว จงสำเร็จแก่ท่านเร็วพลัน ความดำริทั้งปวง ของท่านจงเต็ม เหมือนกับพระจันทร์วันเพ็ญ ๑๕ ค่ำ สิ่งที่ท่านประสงค์ สิ่งที่ท่าน ปรารถนาแล้ว จงสำเร็จโดยเร็ว พลัน ความดำริทั้งปวงจงเต็ม เหมือนแก้วมณี

สุขสามเณร

สุขสามเณร เป็นผู้มีคุณธรรม
ด้านความเสียสละ และมีความ
อุตสาหะตั้งใจปฏิบัติธรรมอย่าง
แรงกล้า จนเกิดปัญญา
พิจารณาหาแก่นแท้ของชีวิตได้
ถูกต้องตรงตามทำนองคลอง
ธรรม ควรถือเป็นแบบอย่างที่ดี
ในการสร้างวิถีชีวิต เพื่อดำ
เนินไปตาม เป้าหมายให้ได้
รับความสงบสุขที่สุด

ดี สาม ดี

ดี ๑ คือทำดี

ดี ๒ คือพูดดี

ดี ๓ คือคิดดี

อริยทรัพย์ ๗

๑. ศัทธา เชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ
๒. ศีล รักษา กาย วาจาให้เรียบร้อย
๓ หิริ ความละอายต่อบาปทุจริต
๔. โอตตัปปะ สะดุ้ง กลัวต่อบาปทุจริต
๕. พาหุสัจจะ ความเป็นคนเคยได้ยินได้ฟังมาก

คือ ทรงจำธรรม และรู้ศิลป
วิทยามาก

๖. จาคะ ให้ปันสิ่งของของตน
แก่คนที่ควรให้ปัน

๗. ปัญญา รอบรู้ในสิ่งที่ควรรู้
เป็นประโยชน์ และไม่เป็นประโยชน์

กระจกบานใหญ่ ใช้ส่อง
มองเห็นหมด ย่อมปรากฏ
แก่ผู้ใช้ อย่างได้ผล ดูถูกผิด
วินิจฉัย ด้วยใจตน
ที่ตั้งบน ตาชั่งธรรม นำส่องดู

เมื่อท่านสั่งสอนในทางที่ดี
ก็ต้องเชื่อฟัง และปฏิบัติ
ตาม หรือเราต้องสอน
ตัวเอง ดังที่พระพุทธเจ้า
ตรัสว่า

ติเตียนตนเพราะเหตุใด
ไม่ควรกระทำ สิ่งนั้น

การบรรพชาในพระพุทธศาสนา
ด้วยความเลื่อมใสศรัทธานั้น
เท่ากับ การฝึกหัดเป็นนักรบ
ชั้นเลิศ เป็นนักรบชั้นประเสริฐ
เป็นนักรบที่ไม่เกิด แก่ เจ็บ
ตาย อีก ต่อไป
เป็นนักรบที่เอาชนะข้าศึกได้
ยาก สนามรบ
ปราศจาก เสี้ยน หนาม หลัก
ตอ และประกอบด้วยข้อบังคับ
ที่ดี

๐ สมรภูมิ คือ สนามรบในโลก อันประกอบด้วยองค์ ๔ ประการ ได้แก่

๑. เป็นที่กว้างขวาง
๒. เป็นที่ราบคาบไม่มีเสี้ยนหนาม หลักตอ และโคลนเลน
๓. มีข้อมั่งคั่งที่ดี
๔. ไม่มีใส่ศึกปนอยู่

สมรภูมิ คือสนามรบนั้น กล่าวว่าสมรภูมิที่ดี ผู้ที่อยู่ในสมรภูมินั้น ก็อาจได้ชนะโดยง่าย โดยอยู่ใกล้ต่อการได้ชัยชนะ

สังโยชน์ ๑๐
กิเลสอันผูกใจสัตว์เรียกว่า
สังโยชน์ จำแนกออกเป็น
๑๐ คือ
๑. สักกายทิฏฐิ ความเห็นเป็น
เหตุไม่แน่ใจในปฏิปทาเครื่อง
ดำเนินของตน
๒. วิจิกิจฉา ความสงสัย
เป็นเหตุไม่แน่ใจในปฏิปทา
เครื่องดำเนิน

๓. สีลัพพตาปรามาส ความเชื่อ
ถือศักดิ์สิทธิ์ ด้วยเข้าใจว่า
มีได้ด้วยศีลหรือพรตอย่าง
นั้นอย่างนี้

๔. กามราคะ ความกำหนัดด้วย
อำนาจกิเลสกาม เรียกแต่
เพียงว่าราคะก็มี

๕. ปฏิฆะ ความกระทบกระทั่งแห่ง
จิต ได้แก่ ความหงุดหงิดด้วย
อำนาจโทสะ เรียกว่าโทสะโดย
ตรงก็มี โดยตรงก็มีโดยที่
เดียวก็มี ๕. ข้อนี้

เป็นโอรัมภาคิยสังโยชน์เบื้องต่ำ
คือ หมายเรียกโอรัมภาคิยะ
๖. รูปราคะ ความติดใจในรูปธรรม
เช่น พอใจในสุขเวทนา
๗. อรูปราคะ ความติดใจอรูปธรรม
เช่น พอใจในสุข เวทนา
๘ มานะ ความสำคัญมั่นเป็นนี้
๙. อุทธัจจะ ความคิดพล่าน เช่น
นึกอะไรก็เพลินเกินไปกว่า
เหตุ
๑๐ อวิชชา ความเขลาอันเป็น
เหตุไม่รู้จริง ๕. ข้อนี้สังโยชน์
เบื้องสูง

อะนิจจา วะตะ สังขารา อุปปาทะวะยะ
ธัมมิโน อุปปัชชิตวา นิรุชฌันติ
เตสัง วูปะสะโม สุโข

แปลว่า สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ มีความ
เสื่อมไปเป็นธรรมดา เกิดขึ้นแล้วย่อมดับ
ไปความที่สังขารสงบระงับเป็นสุข

พระสัพพัญญูเชษฐบุรุษของโลก ทรงเป็นผู้
ประเสริฐ ทรงเป็นนักปราชญ์ ตรัสดังนี้

เราละทิฐิ ของตนแล้ว เจริญ
อนิจจสัญญา การกำหนดไม่เที่ยงแห่ง
สังขาร

อะไรชื่อว่า ๓ คำตอบ เวทนา ๓
๑. คือ ความรู้สึกสบาย
๒. ทุกขเวทนา คือ ความรู้สึกทุกข์
๓. อทุกขมสุขเวทนา คือความรู้สึกเฉยๆ
อะไรชื่อว่า ๔ คำตอบ อริยสัจ ๔
๑ ทุกข์ คือสภาพคงทนอยู่ไม่ได้
๒. สมุทัย คือเหตุให้เกิดทุกข์ได้แก่ตัณหา
อย่าง ๓ นิโรธคือความดับทุกข์
๔. มรรค คือทางแห่งความดับทุกข์มี ๘
ประการ
อะไรชื่อว่า ๕ คำตอบ อุปาทานขันธ์ คือ
ขันธ์อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น ๕ วิญญาณ
คือความรู้แจ้งอารมณ์

อะไรชื่อว่า ๖ คำตอบ อายะตะนะภายใน
คือเครื่องต่อภายใน ๖ ๑.ตา ๒.หู ๓.จมูก
๔.ลิ้น ๕ กาย ๖ ใจ

อะไรชื่อว่า ๗ คำตอบ โพชฌงค์ คือ
องค์แห่งธรรมเป็นเครื่องตรัสรู้ มี ๗ ประการ

๑. สติ คือความระลึกได้
๒. ธัมมะวิจะยะ ความสอดส่องสืบค้นธรรม
๓. วิริยะ คือความเพียร
๔. ปีติ คือความอิ่มใจ
๕ ปัสสัทธิ คือสงบกายสงบใจ
๖. สมาธิ คือมีความใจตั้งมั่น
๗. อุเปกขา ความมีใจเป็นกลางวางเฉย
(เพราะเห็นตามความเป็นจริง

๑ โย จะ วัสสะสะตัง ชีเว ทุสสีโล
อะสะมาหิโต เอกาหัง ชีวิตัง เสยโย
สีละวันตัสสะ ฌายิโน

แปลว่า ผู้ใดทุศีล (ทำผิดศีล)
มีจิตใจไม่มั่นคง พึงมีชีวิตอยู่ ๑๐๐ ปี
การมีชีวิตอยู่เพียงวันเดียวของผู้มีศีล
เพ่งพินิจ ประเสริฐกว่า
ในเวลาพระบรมศาสดาทรงเทศนาจบ
พระภิกษุ ๕๐๐ รูปเป็นอันเตวาสิกของ
สังกิจจสามเณร ก็ได้อุปสมบทเป็น
พระภิกษุอยู่ต่อมาก็ได้บรรลุพระอรหัตผล

ยังกิญจิ สะมุทะยะ ธัมมังสัพพันตัง
นิโรธะธัมมัง
แปลว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีความเกิด
ขึ้นเป็นธรรมดา
สิ่งนั้นทั้งมวลล้วนมีความดับ
เป็นธรรมดา

มีความหมาย ว่าปัญญาเห็นกอง
สมุทัย (เหตุที่เป็นทางให้เกิด
ผล) เป็นต้นนี้ มีอยู่สันดานของ

ของผู้ใดแล้ว ย่อมปิดบังปัญญาไว้ไม่ให้

เห็นว่าไม่เที่ยง (อนิจจัง) ความไม่สบาย

กายไม่สบายใจ (ทุกขัง) ไม่ใช่ตัว

ตนแล้วมีแต่ต้องเวียนเกิดเวียนตาย

เพราะมีโลภ มีโกรธ มีหลงไม่รู้จักทาง

เดินคือ สัมมา ทิฏฐิ เป็นต้น

จนถึง สัมมา สมาธิ เป็นที่สุด

พระพุทธเจ้าทุกองค์ตรัสสอนให้อยู่

สัมมาทิฏฐิ เป็นต้นทางไปพระนิพพาน

เป็นนักรบที่จะไม่เกิด แก่ เจ็บ ตาย
อีกต่อไป
เป็นนักรบ ต่อสู้ได้เหตุผลว่า
การบรรพชา บวช เหมือนเข้าสู่
สนามรบใหญ่ ปราศจากเสี้ยนหนาม
หลักตอ และประกอบ ข้อบังคับที่ดี
ใกล้ต่อการที่จะได้ชัยชนะ
สมรภูมิ คือ สนามรบในโลก อัน
ประกอบด้วยองค์ ๔ ประการ
ได้แก่
๑ เป็นที่กว้างขวาง
๒. เป็นที่ราบคาบ ไม่มีเสี้ยนหลักตอ
และโคลนเลน
๓. มีข้อบังคับที่ดี

๔. ไม่มีไส้ศึกปะปนอยู่

สมรภูมิ คือ สนามรบนั้น ก็นับว่าเป็น
สมรภูมิที่ดี ผู้ที่อยู่ในสมรภูมินั้น
ก็อาจได้ชัยชนะโดยง่าย ได้ผอยู่ใกล้
ต่อการได้ชัยชนะ มีนัยเหมือนกับ
การบรรพชาที่ประกอบด้วยองค์ ๔
ประการได้แก่

๑. บรรพชานับว่าเป็นที่กว้างขวาง
๒. เป็นที่ บริสุทธิ์
๓. เป็นที่มีวินัยดี
๔. ไม่มีผู้ลามก (หยาบช้าเลวทราม)
ปะปนอยู่ เพราะเมื่อมีผู้ลามก (หยาบช้า
เกิดขึ้น สงฆ์ก็ต้องรีบกำจัดออกไป
การบรรพชาในพระศาสนา จึงจัดว่าใกล้

ต่อการได้คุณวิเศษ จะชนะข้าศึก
คือ กิเลสได้ในเวลาหนึ่งโดยเพียงเท่า
แต่เมื่อบรรพชาแล้วต้องหัดปฏิบัติตาม
พระธรรมวินัย เช่น หัดอดอาหารใน
เวลาเย็นหรือเวลาค่ำคืนเป็นต้น
การหัดปฏิบัติตามพระธรรมวินัยนั้น
ล้วนแต่เป็นการหัดให้ชนะข้าศึกคือ
กิเลสนั้น เปรียบเหมือนทหาร
ที่ฝึกตามระเบียบวินัยของทหาร
ที่ดี เพื่อไว้ใช้ในการรณรงค์ การรบ
ที่จะให้ชนะแก่ข้าศึกฉะนั้น
ผู้ไม่ได้บวชในพระศาสนา ย่อมไม่ได้
ฝึกหัดการต่อสู้กับข้าศึกคือกิเลส
เพราะฉะนั้น การบรรพชา อุปสมบท

การหัดปฏิบัติตามพระวินัยนั้น ล้วนแต่
การให้ชนะข้าศึก คือกิเลส ทั้งนั้นเปรียบ
เหมือนทหาร ที่จะฝึกหัดตามพระวินัย
ของทหารที่ดี เพื่อใช้ในการณรงค์ (การรบ)
ที่จะไว้ใช้ในการข้าศึกฉะนั้น

เพราะฉะนั้นการบวชในพระศาสนา จึงกล่าว
ว่ามีอานิสงส์มากนัก แม้เพียงบรรพชาชาติ
เดียว ก็เป็นผู้มีนิสัย คือความดีที่เป็น
ทุนหรือเป็นพื้นอยู่ทางจิตใจ ให้บรรลุถึง
นิพพาน

สงสารใจ ไร้ครรลอง ของชาวพุทธ
ไม่มีจุด หยุดใจ ตรงไหนแน่
ยึดศีลธรรม ไม่มั่น ใจผันแปร
ถูกกระแส สังคมซัด กวัดแกว่งไกว
พระไตรรัตน์ ฉัตรศาสนา ค่าเลิศล้ำ
กลับไม่นำ มาใส่ ใจตนไว้
หลงนับถือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ คิดผิดไป
ไม่มีอะไร ให้ใจนั้น ยึดมั่นคง

กามเอ๋ยกามกิเลส
เป็นต้นเหตุ แห่งชั่ว มัวหมองศรี
สิ่งจะทำ ความชั่วอื่น หมื่นคดี
ก็ไม่มี ใครว่าทราม เท่ากามคุณ
แม้วัยแก่ ยังแส่หา กามะราคะ
ไม่คิดละ ตัณหา พาเสื่อมสูญ
เห็นสาวแส้ แลหลง อย่างไพ บูน
มัวกามคุณ ฅนลบหลู่ ดูหมิ่นเอย

สมาธิมี ๓ ประเภทคือ

๑. กามาวจร ชนิดสมาธิ คือจิตนึกไป
ฟักไป เล่นไป คิดไป ตามอารมณ์
ภายนอก และภายใน เช่นรูป
เสียง กลิ่น รส สัมผัส
ธรรมารมณ์ที่เกิดขึ้น กับใจ
เป็นส่วนความสีเริ่มต่ำกุศล

๒. อุปจารสมาธิ ต้องรักษาไว้
ไม่ให้เหลืออยู่สัญญาเก่า

๓. อัปปนาสมาธิ คือ ปฐมฌาน
ทุติยฌาน = ตติยฌาน
จตุตถฌาน

๐ การส่งยิ้ม พิมพ์ใจ ให้เขาก่อน
เป็นการต้อนรับแขก แรกพบหน้า
มีคุณมาก มหันต์ สุดพรรณนา
พะเมตตา ค่ายังน้อย กว่ารอยยิ้ม

การกระทำอย่างไรจึงเรียกว่ากระทำชอบ

○ กระทำอย่างนี้ คือไม่ฆ่า ไม่ตี ไม่เบียดเบียนใคร ไม่ลักขโมยฉ้อโกงใคร ไม่ทำผิดเมีย ผัว และลูก ของคนอื่น

○ พูดอย่างไร จึงเรียกว่า พูดชอบ
พูดอย่างนี้ คือ พูดจริง พูดไพเราะอ่อนหวาน พูดสมานสามัคคี พูดสิ่งที่เป็นประโยชน์

○ คิดอย่างไร จึงเรียกว่า คิดชอบ
คิดอย่างนี้ คือ คิดไม่โลภอยากได้ของผู้อื่น คิดไม่ปองร้ายผู้อื่น ไม่เห็นผิดจากคลองธรรม มีแต่คิดในทางเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น คิดในทาง อยากให้ผู้อื่นได้ดีมีสุข คิดในทางคิดในทาง ชอบธรรมเท่านั้น

วิธีหนีม้า โค ช้าง ชนพาล

หลีกหนีม้า หาทาง ห่างสี่ศอก

หลีกหนีโค ควรห่างออก ห้าศอก

พ้น

หลีกหนี ช้างห่างแปดศอก

ออกไกลตาม

หนีคนพาล ขนทรัพย์สิน

ทิ้งถิ่นไป

อนันตริยกรรม ๕

๑. มาตุฆาต ฆ่ามารดา

๒. ปิตุฆาต ฆ่าบิดา

๓ อรหันตฆาต ฆ่าพระอรหันต์

๔. โลหิตุปบาท ทำร้ายพระพุทธเจ้า จนถึงพระโลหิตให้ห้อขึ้นไป

๕. สังฆเภท ยังสงฆ์ให้แตกจากกัน

กรรม ๕ อย่างนี้ เป็นบาปอันหนักที่สุด ห้ามสวรรค์ ห้ามนิพพาน ตั้งอยู่ในฐานปาราชิกของผู้ถือพระพุทธศาสนาห้ามไม่ให้ทำเป็นอันขาด

สาราณิยธรรม ๖ อย่าง

ธรรม เป็นที่ตั้งแห่ง ความระลึก
ถึง เรียก สาราณิยธรรม ๖ อย่าง
คือ ๑. เข้าไปตั้ง กายกรรม ประกอบ
ด้วย เมตตาในเพื่อนภิกษุสาม
เณรทั้งต่อหน้า และลับหลัง
คือช่วยขวนขวายในกิจธุระ
ของเพื่อน ด้วยกาย มีการ
พยาบาลภิกษุไข้เป็นต้นด้วย
จิตเมตตา

๒. เข้าไปตั้งวจีกรรม ประกอบ
ด้วยเมตตา ในเพื่อนภิกษุสาม
เณร ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

คือช่วยขวนขวายในกิจธุระ
ของเพื่อน ด้วยวาจา เช่นกล่าว
สั่งสอนเป็นต้น ด้วยจิตเมตตา

๓. เข้าไปตั้งมโนกรรม ประกอบด้วย
เมตตาในเพื่อน ภิกษุสามเณร
ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือคิดแต่
สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อน

๔. ภิกษุสามเณรไม่หวงไว้บริโภค
จำเพาะผู้เดียว

๕. รักษาศีลบริสุทธิ์เสมอกันกับ
เพื่อนภิกษุสามเณรอื่นๆ
ไม่ทำตนให้เป็นที่รังเกียจ
ของผู้อื่น

๖. มีความเห็นร่วมกันกับภิกษุ
สามเณรอื่น ๆ
อปริหนยธรรม ๗
ธรรมไม่เป็นที่ตั้ง แห่งความ
เสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญ
ฝ่ายเดียว ชื่อว่า อปริหานิยธรรม
ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม
เป็นไปแต่ความเจริญฝ่ายเดียว
๑. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์
๒. เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกัน
ประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อม
เพรียงกันเลิก และพร้อม
เพรียงกันทำกิจที่สงฆ์จะพึงทำ
x ช่วย

๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่พระพุทธเจ้า
ไม่บัญญัติขึ้นไว้แล้ว สมาทาน
สิกขาบท ตามที่พระองค์ทรง
บัญญัติไว้แล้ว

๔. ภิกษุเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ เป็น
ประธานในสงฆ์ เคารพนับถือ
ภิกษุนั้น เชื่อฟังถ้อยคำของท่าน

๕. ไม่ลุอำนาจแก่ความอยากที่เกิด
ขึ้น

๖. ยินดีในเสนาสนะป่า

๗. ตั้งใจว่าอยู่ว่า เพื่อนภิกษุสามเณร
ซึ่งเป็นผู้มีศีล ที่ยังไม่มาสู่อาวาส
ขอให้มา ที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข
เป็นสุขเถิด ฯ

สัปปุริสธรรม ๗ อย่าง

ธรรม ของสัตบุรุษเรียก
สัปปุริสธรรม มี ๗ อย่าง

๑ ธัมมัญญุตา ความเป็นผู้เหตุ
เช่นรู้จักว่า สิ่งนี้เป็นเหตุแห่งสุข
สิ่งนี้เป็นเหตุแห่งทุกข์

๒ อัตถัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักผล
เช่นรู้จักว่า สุขเป็นผลแห่ง
เหตุอันนี้ ทุกข์เป็นผลแห่งเหตุ
อันนั้น

๓ อัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักตน
ว่าเราว่าโดยชาติตระกูล ยศ ศักดิ์
สมบัติ บริวาร ความรู้ และคุณธรรม

เพียงเท่านี้ๆ แล้วประพฤติตนให้สม
กับที่เป็นอยู่อย่างไร
๔. มัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้ประมาณ
ในการบริโภค แต่พอควร
๕. กาลัญญุตา ความเป็นผู้รู้จัก
กาลเวลา อันสมควรในอัน
ประกอบกิจนั้นๆ
๖. ปริสัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักประ
ชุมชน และกิริยาที่จะต้องพูด
อย่างนี้เป็นต้น
๗. ปุคคลปโรปรัญญุตา ความเป็นผู้
รู้จักเลือก ผู้ที่เป็นคนดี ควรคบ
คนที่เป็นคนไม่ดี ไม่ควรคบเป็นต้น

สัปปุริสธรรม แปลว่า ธรรม
ของบุรุษ ได้แก่ คนที่มีความ
ประพฤติดี ประพฤติชอบ เห็นชอบ
ระงับจากบาปอกุศล
ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

สัปปุริสธรรม อีก ๗ อย่าง

๑. สัตบุรุษประกอบด้วยธรรม ๗
คือ มีศรัทธา มีความละอายต่อ
บาป มีความกลัวต่อบาป เป็นคน
ได้ยินได้ฟังมาก เป็นผู้มีความ
เพียร เป็นผู้มีสติมั่นคง
เป็นคนมีปัญญา

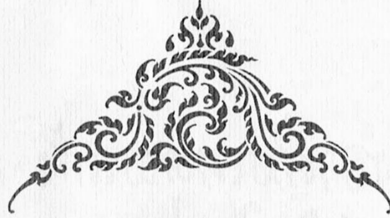
๒. จะปรึกษากับใคร ก็ไม่ปรึกษา
เพื่อเบียดเบียน ตนและผู้อื่น
๓. จะคิดสิ่งใดกับใคร ก็ไม่คิดจะ
เบียดเบียนตน และบุคคลอื่น
๔. จะพูดสิ่งใด ก็ไม่พูดเพื่อจะเบียด
เบียนตนและบุคคลอื่น
๕. จะทำสิ่งใด ก็ไม่ทำเพื่อเบียด
เบียนตนและบุคคลอื่น
๖. มีความเห็นชอบ ทำดีได้ดี ทำชั่ว
ได้ชั่วเป็นต้น
๗. ให้ทานโดยเคารพ คือเอื้อเฟื้อ
แก่ของที่ให้ และผู้รับทานนั้น
ไม่ทำอาการดุจทิ้งเสีย

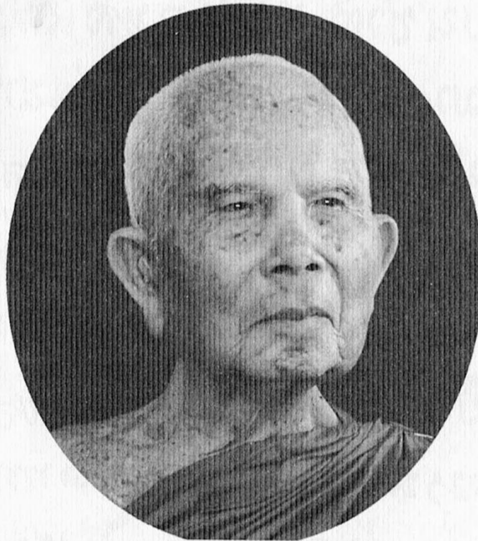
สัตบุรุษจะคิดจะทำจะพูดอะไร
ไม่เป็นเพื่อเบียดเบียนตนและ
บุคคลอื่น
มีความหวังความสุข ความเจริญ
แก่ผู้อื่น

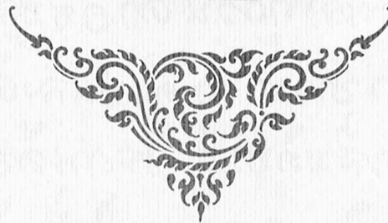
(โพชฌงค์ ๗

๑. สติ ความระลึกได้ สัมโพชฌงค์
๒. ธรรมมะวิจะยะความสอดส่อง
ธรรม สัมโพชฌงค์
๓. วิริยะ ความเพียร สัมโพชฌงค์
๔. ปีติ ความอิ่มใจ สัมโพชฌงค์
๕. ปัสสัทธิ ความสงบใจและอารมณ์
สัมโพชฌางค์

๖ สมาธิ ความตั้งใจมั่น
สัมโพชฌงค์
๗ อุเปกขา ความวางเฉย

ธรรมะจากประวัติ และชาดก

พระญาณวิสาลเถร (หลวงปู่หา สุภโร)

ยังมีเรื่องอาศัยเหตุผลทั้งในอดีตชาติ
และปัจจุบันชาติ ที่พระราหุลเถระได้ทำคุณ
ความดีไว้มากและเป็นเวลาเนิ่นนานท่านจึงมา
ได้รับการประกาศ ยกย่องจากพระศาสดา
สัมมาสัมพุทธเจ้า เอตทัคคะในด้านการศึกษา
ทุกวันตื่นนอนท่านได้เอามือกำเอาทราย
หนึ่งกำมือแล้วได้อธิษฐานว่า ขอเราเรียน
วันหนึ่งให้ได้เท่าเมล็ดทรายในกำ
มือของข้าพเจ้าทุกวัน คำอธิษฐานนั้นได้
สำเร็จดังคำปรารถนา ดังประสงค์
จนสำเร็จอภิสัมภิทา ๔ ประการคือ
๑ อรรถปฏิสัมภิทา ๒ ธรรมปฏิสัมภิทา
๓ นิรุตติปฏิสัมภิทา ๔ ปฏิภาณปฏิสัมภิทา

และวิโมกข์ ความหลุดพ้นจากกิเลส ๘ ประการ

และมีอภิญญาความรู้ยิ่ง อย่างสูงสุด ๖ ประการ

การปรินิพพาน ของพระราหุลเถระ มีกล่าว

ในอรรถกถาคัมภีร์ สุมังคลวิลาสินี

ท่านขึ้นไปปรินิพพานในชั้นดาวดึงส์

เหตุผลในเรื่องนี้ รู้ได้จาก พระสารีบุตรเถระ

จะปรินิพพาน ท่านจึงได้พิจารณาถึงสถานที่

จะปรินิพพาน เราควรนิพพานที่ไหนหนอ

ท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ ก็ปรินิพพาน ณ

สระอโนดาต

ส่วนพระราหุลเถระทรงปรินิพพาน ชั้นดาวดึงส์

โดยเฉพาะเป็นพระอรหันต์ได้ฉลาดเรื่องอภิญญา ท่าน

ก็จะกระทำอะไรเหมาะสมกับเหตุผล

ทัศนคติที่เกี่ยวพระราหุลเถระนั้น
เป็นอุทาหรณ์ สอนไว้เป็นเนติ
คือแบบอย่างที่ดีมาก เพราะท่านเป็นผู้ประกอบ
ด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้

๑ มีความรู้ดี
๒ มีความสามารถ
๓ มีความประพฤติดี

ผู้ที่มีหลักครบทั้ง ๓ ประการนี้ได้รับนามว่า บัณฑิต
คือ ผู้มีความรู้เป็นเครื่องอันชูตนให้พ้นทุกข์ หรือมีความ
ตั้งใจเพียรเรียนรู้อยู่ตลอดไป

ต้องพากเพียร เรียนรู้ อยู่เป็นนิตย์
ตลอดชีวิต ศึกษา อย่าหยุดยั้ง

เรื่อง พระนาคเสน

ถามเถิด ถามว่าอย่างไร

พระนาคเสนเถระ ผมขอถามพระคุณเจ้า

ผมถามว่าอย่างไร จะขอฟัง

ผมเจรจาแล้ว ผมเจรจาว่าอย่างไร

ขอท่านประเสริฐ ถามว่าอย่างไร

ขอฟัง อาตมภาพขอฟัง

พระคุณเจ้าฟังแล้ว

ข้าพเจ้าฟังแล้วว่าอย่างไร

ตรัสอะไร ตรัสถามเถิด

ผมถาม ขอถาม คุณแล้ว

ผมถามพระคุณเจ้าแล้วว่า อย่างไรแล้ว

อาตมาตอบแล้ว พระคุณเจ้าตอบว่าอย่างไร

นาคเสนเถระถวายพระพรว่า ขอถวาย
พระ พรหม พระบิดา พระมารดา
เพื่อน พรหมจรรย์ ท่านร้องเรียกชื่อ ของอาตมา
ภาพว่า นาคเสน ส่วนบิดา มารดา ท่านตั้งชื่อ
ได้แก่

๑. นาคเสน
๒. วีระเสน
๓. สูรเสน
๔. สีหเสน

แต่ละชื่อมีความหมายดังนี้
ชื่อว่า นาคะมีความหมาย
ว่าบุคคลใดไม่ได้กระทำบาปกรรม
บุคคลนั้น ชื่อว่า นาคะ ผู้ประเสริฐ

✡ ชื่อว่าเสนะ มีความหมายว่า เป็นที่พำนัก
หมอบกลามลงแห่งบุคคลผู้ที่ยอมตนศิษย์
มาศึกษาเล่าเรียนด้วย

✡ ชื่อว่าวีระ หมายความว่า มีความเพียรไม่ย่อ
หย่อน (ความเพียรกล้า)

✡ ชื่อว่าสูระ มีความหมายว่า องอาจ ปราศจาก
ความกลัว โดยไม่ได้ครั่นคล้ามในบริษัท
ท่ามกลางบริษัท

✡ ชื่อสีหะ มีความหมายว่า เป็นที่ยำเกรงแก่
นักปราชญ์ทั้งหลาย ดั่งพญาราชสีห์
เป็นที่เกรงกลัวแก่หมู่เนื้อทั้งปวง

ชื่อว่า นาคะเสนะ นั้น เป็นชื่อที่เรียกกันทั่วไป
เป็นสมมติโวหาร (ถ้อยคำที่ตกลงกัน)
เศรษฐีได้ฟัง พระธรรมเทศนาแล้วก็ชื่นบาน
หรรษา และได้ธรรมจักษุ ได้แก่ดวงตา
คือปัญญา ที่รู้เห็นธรรมโดยเห็นแจ้ง
ประจักษ์ในธรรม อันเป็นเหตุให้เกิด
ทุกข์ (สมุทัย
และธรรมเป็นเครื่องดับทุกข์ (คือนิโรธ
ธรรมคือได้เป็นเครื่องดับทุกข์/เหมือน
กับอุบาสิกานั้น
พระนาคเสนตามโยมอาตมาภาพกล่าว
พระสัทธรรมเทศนาจบ เศรษฐีจึงบอก
พวกทาสกรรมกรของตนให้พวกเกวียน
๕๐๐ เล่มแล้วขับไปตามทางพาพระนาคเสน
ไปเมืองปาตลีบุตร

นิโครธสามเณร

มีคำถามว่า เพราะเหตุใด พระเจ้าอโศก
มหาราชจึงทรงนึกรัก นิโครธสามเณร
มีคำตอบว่า เพราะเหตุว่า
ในอดีตชาติ ชาติก่อนๆ
ได้ทำบุญร่วมกัน กับสามเณรนิโครธ
ได้เกิดขึ้นมาในชาตินี้ ก่อน
สามเณรนิโครธได้เกิดมาเป็นพ่อค้าใหญ่
พระเจ้าอโศกมหาราช ได้ลูกน้องบริวาร
ในกาลต่อมาได้เกิดมาร่วมกันอีกจึงมี
ความเลื่อมใสศรัทธา สามเณรนิโครธ ขอฟังธรรม
สามเณรนิโครธ ได้แสดงธรรมให้ฟัง ๒ ข้อ
คือข้อที่ ๑ อัปปมาโทอมะตังปทัง แปลความว่า
ความไม่ประมาท เป็นทางที่ไม่ตาย

ข้อที่ ๒. แสดงว่า ปมาโท มัจจุโน ปทัง
แปลความว่า ความประมาท เป็นหนทางแห่ง
ความตาย เจ้า พระเจ้าอโศกมหาราชเป็น
พระเจ้าแผ่นดิน ขอฟังธรรมจากสามเณรนิโครธ

มีคำกลอนกล่าวว่า

เคยทำบุญ ตักบาตร ร่วมชาติก่อน
เพื่ออาทร กันไว้ ในชาตินี้
ก็เกิดรักกันในชาตินี้
ด้วยไมตรี จึงเป็นที่ มิตรคิดรักกัน

สมัยนั้นพระพุทธเจ้าอุปัติบรรลุ
เป็นพระพุทธเจ้าชื่อ
พระสุเมธสัมมาสัมพุทธเจ้า
สามเณรอุตตรได้เกิดเป็นวิชาธร
ได้ท่องเที่ยวไปโดยทางอากาศ
ด้วยอาศัยอำนาจของวิทยา
ทรงเปล่งรัศมี 6 แสงให้สว่างไสว

ในโลกนี้มีแต่คนดีหมด
คนทั้งหลายในโลกนี้ ดีทั้งหมด
คนคิดคด ชั่วช้า หามีไม่ คนไม่ดีไม่มีเลย

ธรรมของพระราชา

สังคหวัตถุธรรม คือ ธรรม เครื่อง
เหนี่ยว จิตใจ ๔ ประการ

๑. สัสสเมธะ พระปรีชาในการบำรุงพืชพันธุ์
ธัญญาหาร ส่งเสริม การเกษตร

๒. ปุริสเมธะ พระปรีชาในการบำรุงข้าราชการ
โดยส่งเสริมคนดี มีความสามารถ

๓. สัมมาปาสะ พระปรีชาในการ ผูกสานรวมใจ
ประชาชน ส่งเสริมอาชีพ

๔. วาชเปยยะ หรือ วาจาเปยยะ ทรงมี พระวาจา ที่ดื่ม
ด่ำน้ำใจ ไพเราะ มีเหตุผล มีประโยชน์

เรวตขทิรวนิยสามเณร

ผู้เป็นเอตทัคคะด้านอยู่ป่า
เรวตขทิรวนิยสามเณรเป็น
ผู้มีความตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยว
มาเยาว์วัย จัดว่าเป็น ผู้วีรกรรม
ทั้งยังมีคุณความดี ที่ท่าน
ประพฤติปฏิบัติ
จนประสบความสำเร็จ

อริยธรรมชั้นสูงสุด เปรียบ
เทียบเป็นการจบปริญญาชีวิตสูงสุด
ในพระพุทธศาสนา
ชีวประวัติในส่วนอดีตชาติของ
เรวตขทิรวนิยสามเณร ตามที่ปี
ปรากฏอยู่ในอรรถกถาคัมภีร์มโนรถ
ปูรณี ที่ขยายความบาลีแห่งคัมภีร์
อังคุตตรนิกาย เอกนิบาตดังนี้
ในพุทธสมัยของพระ
ปทุมุตรพุทธเจ้า เรวตขทิรวนิย
สามเณรได้เกิดขึ้นที่เมืองหงสาวดี

อยู่เสมอๆ คราวนี้เป็นโอกาส
ดีที่ได้พบเห็น เราควรจะกระทำ
ความดีที่เป็นบุญกุศลไว้ คิดดังนี้
แล้วจึงให้คนทั้งหลายช่วยกันผูก
เรือขนานเข้าด้วยกัน แล้วดาดผ้า
เป็นเพดานในเบื้องบนผูกพวงดอก
ไม้ของหอมให้ห้อยย้อยลงมาอย่าง
สวยงาม ปูพื้นด้วยเครื่องลาด
ที่มีค่าราคาแพง แล้วกราบทูลนิมนต์
พระปทุมุตตรพุทธเจ้า พร้อมทั้ง
พระสงฆ์ ๑๐๐,๐๐๐ องค์เหล่านั้น

เสด็จลงประทับในเรือขนานที่ประ
ดับตกแต่งดีแล้วเพื่อนำส่งข้ามฟาก
ในคราวนั้น พระปทุมุตตรพุทธเจ้า
ทางแต่งตั้งพระภิกษุสงฆ์องค์หนึ่งอยู่
ในป่าให้เป็นผู้เลิศฝ่ายอยู่ในป่า
นายสิเถาเห็นพระภิกษุนั้นก็สรร
เสริญในป่าที่ประชุมสงฆ์ ได้มีความพอใจ
จะคิดว่า เราควรจะเป็นผู้ได้รับคำ
สรรเสริญ เป็นผู้เลิศในการอยู่ป่า
อย่างนั้นบ้างในพระศาสนาของพระ
พุทธเจ้าองค์ใดองค์หนึ่ง ข้างหน้า

เมื่อเราจะมีอายุตั้งอยู่ในวัยต้น

ประมาณอายุได้ ๗ ขวบ

บิดามารดา มีความห่วงกลัวลูกชาย

จะหนีไปบวช เพราะเหตุการณ์

ผ่านมา

เมื่อถึงวาระวันเวลาจะทำพิธีกล่อม

ขวัญบิดา มารดา ตั้งใจผูกบุตรชาย

คนสุดท้ายเชิญพวกพราหมณ์

ทั้งสองฝ่ายได้นิมนต์พระสงฆ์

ไปเจริญพุทธมนต์ฉันเช้า พระกำลัง

ฉัน พวกพราหมณ์จัดบายศรีสู่ขวัญ

พระสงฆ์ฉันเสร็จแล้วให้พรเสร็จ
แล้ว พระสารีบุตรสั่งให้พระอันดับ
ออกไปวัดก่อน
พอพระอันดับออกไปเรียบร้อยแล้ว
พระสารีบุตร บอกให้เรวตถือบาตร
น้ำมนต์ส่วนพระสารีบุตร
ลุกจากที่นั่งแล้ว ก็ซัดน้ำมนต์
ไปตามอาคารหลายหลัง
จนครบปราศาสี่หลัง กลับวัด
เลยพอไปถึงวัดแล้ว พระสารีบุตร
ถามเรวตว่า เรวตอยากบวชไหม?

เร็วๆ ตอบอยากบวชอยู่ขอรับ

ความจริงนี้ก็อยากบวชอยู่แล้ว

พระสารีบุตร เอาชั่บผม

เปียกแล้วก็โกนผมให้พอโกนผม

เสร็จแล้วบวชเป็นสามเณรให้

พ่ออยู่ไม่นาน

มีพระจำนวน ๓๐ รูปจะไปธุดงค์

ที่ป่าหิมพาน เมื่อพระองค์ใดจะ

ธุดงค์พระศาสดาสั่งให้ไปลาพระสารีบุตร

ทุกรูป พระสารีบุตรถามพวกท่าน

จะไปธุดงค์ ได้อุปัฐากแล้วหรือยัง

พวกภิกษุตอบว่ายังไม่ได้

อุปัฏฐาก เอาน้องชายของผมก็ได้

ผมมาบวชให้

เมื่อเช้านี้ เราจะยกไปอยู่แล้ว

พระสารีบุตร สั่งให้สามเณร

จัดเอาเครื่องบริขาร ครบแล้ว

ก็ออกเดินทางตามพวกภิกษุจำ

นวน ๓๐ รูป เข้าป่าหิมพานทาง

ไกลจากบ้าน ๓๐ โยชน์ ถึงที่พัก

ในป่าใหญ่

โชคดี มีเทพเจ้านิรมิตรกุฏิคนละ
หลังให้อยู่ สามเณรเรวต ก็อยู่
หลัง ๑ ต่างหากเจริญกรรมฐาน
ในป่าใหญ่ กาลต่อมา (เมื่ออายุ
ครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ที่จะอุปสมบท
บทได้ พระ เถระทั้งหลาย
จึง ให้สามเณร เรวตะบวช
เป็นพระภิกษุ พร้อมด้วยสอน
พระกรรมฐาน (วิธีอบรมจิต)
ต่อไป พระเรวตเรียนพระกรรมฐาน
ได้ไปเจริญสมณธรรมที่ป่าไม้ตะเคียน

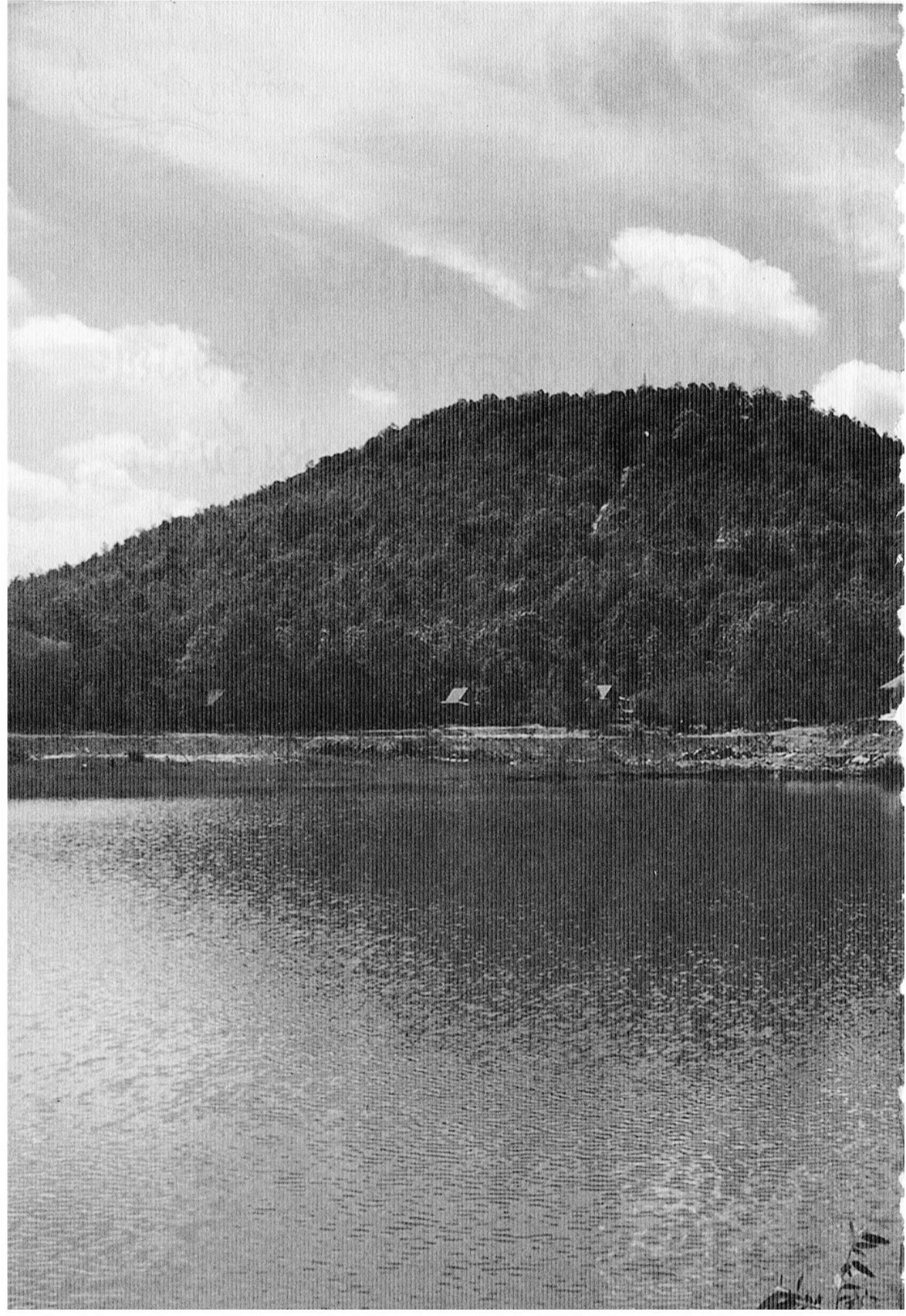
ห่างจากหมู่คณะ ๓๐ โยชน์
กาลมาอยู่ป่าไม้ตะเคียน
จึงถูกเรียกว่า ป่าอยู่ป่าไม้ตะเคียน
เป็นการไปซ่อนตัวกลัวพวกญาติ
จะมาพบเห็น เพื่อตั้งความเพียร
ได้ผุดขึ้นภายในใจ ของพระเรวตะ
ถ้ายังไม่สำเร็จ พระอรหันต์ตราบ
ใดจักไม่เข้าเฝ้า พระศาสดา

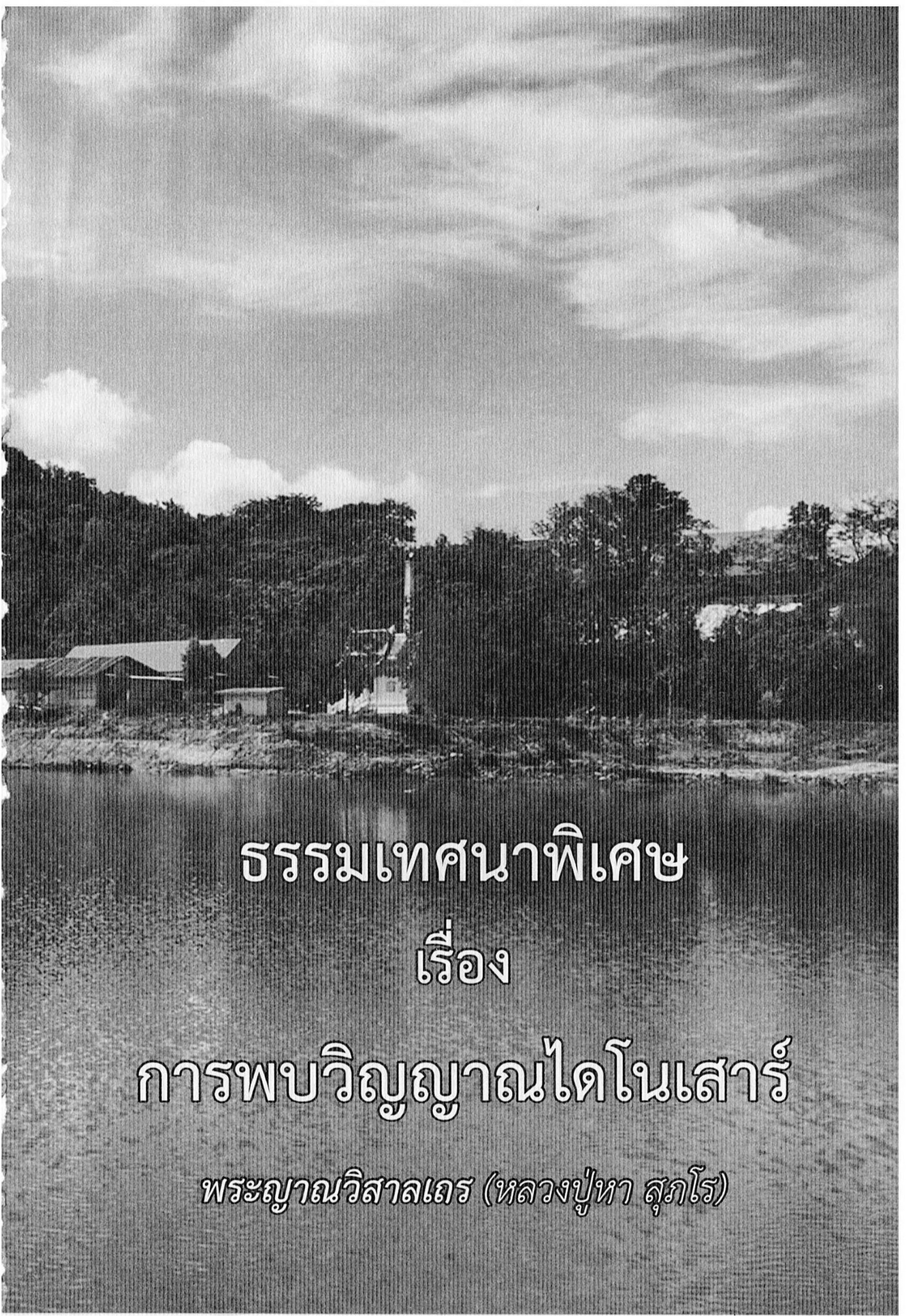
ในขณะและยังไปหาพระสารีบุตร
พี่ชาย เมื่อท่านใช้ความเพียรอยู่
๓ เดือนจิตยังไม่เป็นสมาธิ

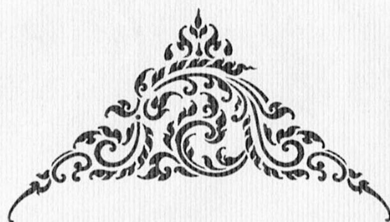
แล้ววิปัสสนา การฝึกให้มีปัญญา
รู้เห็นแจ้งไตรลักษณ์
พอสิ้น ๓ เดือน ถึงวันออกพรรษา
ปวารณา ท่านยังไม่ละความเพียร
ได้ทำสมณธรรมอยู่ในที่นั้น
จิตก็มีอารมณ์ แน่วแน่เป็นหนึ่ง
ท่านกระทำวิปัสสนา แก่กล้ามากขึ้น
โดยลำดับ จึงได้สำเร็จพระอรหันต์
พร้อมด้วยปฏิสัมภิทา ๔ ประการ
(สมจริง) ได้ตั้งใจไว้
มีความเพียรอยู่ที่ไหน ความ
สำเร็จอยู่ที่นั่น ฯ

สามเอ๋ยสามเณร
ท่านเป็น เหล่ากอ หน่อสมณะ
รักษาศีล กินเพล เช่นกับพระ
อุตสาหะ ประพฤติธรรม พระสัม
พุทธ คุณความดี มีถึงขั้น ชั้นอรหัต
เพราะท่านตัด กิเลสได้ ใจผ่องใส
เป็นนาบุญ คุณล้ำเลิศ ประเสริฐสุด
มวลมนุษย์ นบไหว้ ได้บุญเอย

ธรรมเทศนาพิเศษ
เรื่อง
การพบวิญญาณไดโนเสาร์
พระญาณวิสาลเถร (หลวงปู่หา สุภโร)

พระธรรมเทศนา

ปาฐกถาพิเศษ เรื่องไดในเสาร์

แสดงธรรม ณ ศาลาพระราชศรัทธา

วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร กรุงเทพฯ

วันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

โดย พระญาณวิสาลเถร (หา สุภโร)

ความเป็นมาของอาตมานั้น ก็เคยมาอยู่กรุงเทพฯ ๓ พ.ศ. อยู่ที่วัดนรนาถสุนทริการาม สมัยท่านมหาประพันธ์ ที่ว่ามาอยู่กรุงเทพฯ ที่วัดนรนาถนั้น มาสอบนักธรรมเอกได้อยู่ที่นี่ และตอนจะกลับจากกรุงเทพฯ เพราะไม่ค่อยสบาย มีอาการป่วยเกือบจะเอาตัวไม่รอด ได้อธิษฐานที่วัด พระแก้วมรกตว่า **"ถ้าหากข้าพเจ้าจะมีชีวิตในการบวช ขอให้โรคหาย"** **"ถ้าหากจะไม่มีชีวิตแล้วขอให้ตายกับผ้าเหลือง"** ว่าอย่างนี้ ตั้งใจสัตยาธิษฐานอยู่ที่วัดพระแก้วมรกต เผื่อว่าถ้าบวชอยู่นานๆ จะได้ทำประโยชน์ให้พระศาสนานึกอย่างนี้ก็เลยเดินทางกลับบ้านที่กาฬสินธุ์ ไปตั้งสัตยาธิษฐานที่บ้านเก่าอีกครั้งหนึ่ง **"ขอให้อยู่ป่าทำความสงบสบาย"** ได้มากราบพระอุปัชฌาย์ และท่านพระอุปัชฌาย์ก็เป็นพระกรรมฐานอยู่แล้ว ท่านพาธุดงค์กรรมฐานไปทุกมุม

เมืองในภาคอีสาน เห็นแทบทุกจังหวัด ติดตามท่านหลวงพ่อไป แล้วก็ไปถึงนครเวียงจันทน์ได้ข้ามไป ๒ ครั้ง ที่สะหวันเขต และนครเวียงจันทร์ ได้พักอยู่ในตัวนครเวียงจันทร์นั่น แต่ไม่ได้จำพรรษา ท่านพาธุดงค์กรรมฐานไปเรื่อยๆ ไปอยู่ป่า บางครั้งก็ไปคนเดียวบ้าง ไปกับลูกศิษย์บ้าง บางครั้งก็วกไปกราบนมัสการท่านพระอุปัชฌาย์ พอไปอยู่บ้านที่ กาฬสินธุ์ก็ไปอยู่คนละวัด ไม่ได้อยู่วัดเดียวกัน

ต่อมาท่านพระอุปัชฌาย์ก็ได้มรณภาพไป ก็เลยนำพาลูกศิษย์ลูกหาปฏิบัติอยู่ พอดีไม่มีผู้รับตำแหน่งทำงานทางฝ่ายสงฆ์ หลวงพ่อวัดประชานิยม (เจ้าคณะจังหวัด) ท่านก็ชักจูงให้มารับตำแหน่งเป็น เจ้าคณะทีแรกเป็นเจ้าคณะตำบล ต่อมาเป็นเจ้าคณะอำเภออยู่หลายปี ตอนนั้นก็ไม่ทิ้งการนั่งภาวนา การนั่งภาวนานั้นทำอยู่ตลอด แม้จะเป็นเจ้าคณะพระสังฆาธิการก็ยังไม่ลืมการทำภาวนาอยู่ อันนี้ประวัติย่อๆ ที่อาตมาจะเล่าให้ฟัง

ทีนี้การทำภาวนานั้น เคยไปนั่งกรรมฐาน เคยไปศึกษาอบรมกับบูรพาจารย์หลายท่าน สมัยนั้น หลวงปู่ขาวไปอยู่ตรงถ้ำกองเพลใหม่ๆ ก็ได้ไปศึกษาธรรมะกับหลวงปู่ขาว แต่ไม่ได้จำพรรษากับท่าน สมัยนั้นไม่มีพระ พระที่ไปอยู่กับท่านไม่ค่อยมี มีสามเณร ๒-๓ องค์ และก็มีพระหนุ่ม อายุพรรษาน้อยกว่าอาตมา ไปอยู่กับหลวงปู่ขาวท่านก็พานั่งภาวนา แล้วก็วกไปหาหลวงปู่บุญมา หลวงปู่อ่อน บ้านหนองบัวบานบ้าง สมัยก่อนนั้นหลวงพ่อทั้งหลาย

เหล่านั้นก็ยังหนุ่ม ยังพอให้ธรรมะได้ วกไปหาหลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ฝั้นท่านก็แนะและบอกว่าให้นั่งภาวนาอย่างเดียว ทำใจให้สบายๆ ไม่ได้บอกให้ขึ้นสวรรค์นิพพาน ให้นั่งภาวนาเอาเอง ท่านว่าอย่างงั้น พออาตมาฝึก ฝึกจิตซะอย่างเดียว ถ้าจิตมันเป็นศีลเป็นธรรมแล้ว มีอานิสงส์มันเกิดขึ้น ไม่ต้องไปวกหาอะไรทั้งหมด มันจะมีความเย็นขึ้นมาในตอนนี้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ทางรัฐบาลปิดเขื่อนลำน้ำปาว น้ำเอ่อขึ้นไปท่วมวัด เขาจัดสถานที่ชดเชย มีโคกทำเล ที่ทางจังหวัดสงวนที่ไว้ ๖,๐๐๐ ไร่ เขาก็จัดสถานที่ชดเชยที่วัดตั้งอยู่ปัจจุบันนี้เป็นภูเขาย่อมๆ เป็นภูเขาน้อย แต่มันก็ใหญ่อยู่ วัดรอบ ๔ กิโลเมตร ทางราชการก็ยกภูเขาลูกนี้ ให้เป็นวัด เดี๋ยวนี้รอบๆ มีถนนรอบแล้ว แล้วก็ลงหินลูกรัง แล้วก็เอาภูเขาลูกนี้แหละเป็นคู่ชีวิตตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นต้นมาในช่วงนี้ พระภิกษุ สามเณร ไม่ค่อยอยู่ด้วย เพราะไม่ค่อยจะมีบ้าน หมู่บ้านก็ยังน้อย อำเภอก็เป็นอำเภอที่กันดาร พระภิกษุ สามเณรก็เข้ามาเรียนหนังสืออยู่ที่กรุงเทพฯ บ้าง อุดรฯ บ้าง อุบลฯ บ้าง มีพระเล็กเณรน้อยอยู่ด้วยปีละ ๒-๓ องค์ การศึกษาพระปริยัตินั้นก็มีน้อย มีตั้งแต่นั่งภาวนาทำกรรมฐานเป็นส่วนใหญ่นี่ตอนนี้ก็เลยได้ทำกรรมฐานอยู่เป็นพื้นเพ การสร้างวัดก็จัดสถานที่ สร้างกุฏิเล็กๆ พอได้อาศัย เพราะไม่มีเงินก็อยู่บ้านนอกกันดาร

อันนี้เล่าความเป็นมา การนั่งภาวนาเห็นไดโนเสาร์นั้นได้อย่างไร? คนโดยมาก อยากจะทราบเพราะไม่เคยมี แต่ผู้เห็นไดโนเสาร์นี้ก็ไม่นึก ไม่เคยเห็นไดโนเสาร์มาก่อนเลย ประวัติของไดโนเสาร์ก็ไม่เคยได้ยินชื่อของเขาก็ไม่เคยได้ยิน

เพราะอาตมาไม่ชอบดูภาพยนตร์ แล้วก็วิทยุ ก็ไม่เคยฟัง โทรทัศน์ก็ไม่เคยดู เค้ามาถวายก็ถวายต่อไป บริจาคทานต่อไป ไม่เคยดู ทุกวันนี้ก็ไม่ดู แล้วก็ไม่ฟัง เพราะมันเสียประโยชน์ ในการนั่งภาวนา นึกอย่างนี้ก็นั่งภาวนาเรื่อย

ที่นี้มีพระบางองค์ ชั้นครูบาอาจารย์มาซักถาม ผมทำไมถึงไม่เห็น ก็ได้นึกว่าที่แห่งอื่นมันไม่มีจึงไม่เห็น ที่แห่งนี้มันมี มันมีซากกระดูกสัตว์โลกล้านปีจึงได้พบ จึงได้เห็นเลยตอบอย่างนี้ จะถูกจะผิดก็แล้วแต่ ก็นึกว่าตอบถูก ทีนี้มีหลวงพ่อหรือครูบาอาจารย์บางท่านก็สนใจอยู่แล้ว ก็มาสัมภาษณ์มาซักถามบ่อย นั่งได้นานขนาดไหนมันจึงเห็น? อันนี้ บางครั้งการนั่งภาวนานั้นถ้าหากไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียนก็นั่งได้นาน ๕-๖ ชั่วโมงก็ได้ นั่งอยู่นั้นล่ะ การเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้ามีมั้ย เขาจะถามต่อก็มีบางครั้งบางคราวถ้าหากจิตรวม จิตเป็นสมาธิ ความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าไม่มี ร่างกายของเรานี้ไม่มีการเจ็บ ไม่มีการปวด เหน็บก็ไม่มี นั่งอยู่ตามสบายๆ ถ้าหากจิตรวมเป็นอย่างนี้

ทีนี้มีญาติโยมบางคนมาสัมภาษณ์ว่า กระผมนั่งอยู่ทำไมไม่เห็นอะไร? อ้าว นั่งได้นานขนาดไหน เค้าก็พอกว่า ๒๐ นาที ๓๐ นาที โอ๊ย ๒๐ นาที ๓๐ นาที มันน้อยไป มันไม่เห็นอะไรหรอก ซักถามคืนว่าเคยไปนั่งกรรมฐานที่ป่าช้ามั้ย เขาบอกว่าไม่เคย ถ้าหากไม่เคย กรุณาโปรดไปนั่งกรรมฐานที่ป่าช้าลองดู ให้ไปคนเดียวไปได้ไหม? เค้ายอม ไปไม่ได้ครับ ถ้าไปไม่ได้ก็แสดงว่าไม่เห็นอะไร การนั่งภาวนานี้จะอยู่เป็นหมู่เป็นคณะนั้นยาก ถ้ามันไม่กลัวต้องกลัวซะก่อนจิตมันถึงจะรวม ถ้ามันไม่กลัวแล้ว รวมยากอันนี้ เคยได้

คำแนะนำจากบูรพาจารย์หลายท่าน อันนี้เป็นอย่างนั้น ถ้าไปอยู่คนเดียวนั้น อยู่ในป่าเปลี่ยวๆ ไม่มีคนไปมาหาสู่ ห่างหมู่บ้าน ให้มันกลัวซะก่อน มันกลัวอะไรที่นี่ มันกลัวผี ผีมันอยู่ที่ไหน สอบถามตัวเองลองดู ผีมันอยู่ที่ไหน? มันมีวิญญาณอันนี้ไม่เถียง วิญญาณของเขามีอยู่ เกาะอยู่ตามแผ่นดินอันนี้แหละ ถ้าหากมันแสดงให้เห็นแต่โดยมากมันไม่ค่อยจะแสดง เมื่อเราไปนั่ง ถ้าไม่เป็นญาติกันตั้งแต่อดีต เขาจะไม่มาเกาะเกี่ยวกับพวกเราเลย พวกวิญญาณนั้น ถ้าหากเป็นญาติมาตั้งแต่อดีตชาติ จะเป็นพ่อ เป็นแม่ หรือเป็นญาติมิตรอะไรทำนองนี้ เขาจึงมา เมื่อเขามาแล้ว เราจะกลัวเขาหรือไม่กลัวนั้นเป็นอีกอย่างหนึ่ง เพราะบางคน ซักถามว่าไปนั่งกรรมฐานเห็นผีไหม? อาตมาบอกว่าไม่เห็น แต่ว่าอาจจะเป็นวิญญาณชนิดใดชนิดหนึ่ง จะเป็นเทวดาก็ว่าได้ ไม่เรียกว่าผี เพราะถ้าเรียกว่าผีนั้นมันกลัว ถ้าเป็นเทวดานั้นรู้สึกว่ามันอุ่น บางครั้งเค้าคงจะได้รับทุกข์ มาร้องไห้ ทีแรกได้ยินเสียงเหมือนกับคน เมื่อเรานั่งกรรมฐานเสียงมันร้องไห้มันเดินมา ก็เคยได้รับคำแนะจากบูรพาจารย์ทุกองค์ ท่านสั่งหนักสั่งหนา **“อย่าวิ่ง ถ้าลุกวิ่งเป็นบ้า วิ่งไม่ได้ หนีไม่ได้ ต้องอยู่ สู้กับสิ่งอันนั้นให้มันเห็นจริงต้องสู้”** ท่านบอกอย่างนี้ ก็มาเผชิญกันหลายครั้ง เสียงร้องไห้แต่ท่านไม่ให้ลืมตา ให้หลับตาอย่างนั้นแหละ ถ้าลืมตาไม่ได้ เสียงมันร้องไห้มาประเดี๋ยวมันก็หายไป มันมีความทุกข์ เราต้องแผ่เมตตา ตั้งพรหมวิหารไว้เมตตาปรารถนา ให้สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงมีความสุข กรุณาคิดช่วยให้เขาพ้นทุกข์ มุทิตาพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี อุเบกขา ความวางเฉย ไม่ดีใจไม่เสียใจเมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติ ตั้งสัตยาธิษฐานแบบนี้ ประเดี๋ยวเขาได้รับส่วนบุญกุศลนี้

เขาก็หาย หายจากความทุกข์ หายจากความเศร้าโศกเสียใจ อันนี้มาเผชิญกันอย่างนี้หลายครั้ง นั่งกรรมฐานอยู่ อันนี้ญาติโยม บางคนก็อาจจะเห็น อาจจะได้ยินเสียงที่มันมาร้องไห้ หรือว่าได้ยินเสียง อันนี้เป็นอย่างนั้น

ตามนิมิตที่มันเห็นมา ตามหลักของธรรมะ ท่านบอกว่า นิมิตติดตา หรือนิมิตที่มันมาตามหลัก จิตของผู้นั่งกรรมฐานนั้น ถ้าหากเราชำนาญ ในการทำกรรมฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง เราก็เอาที่เราชำนาญนั้นแหละ เราเคยไปอบรมจากหลวงพ่อลี วัดอโศการาม ท่านให้กำหนดอารมณ์เดียวคืออานาปานสติ อานาปานสติ กำหนดลมหายใจเข้า–ออกอย่างเดียวเท่านั้น อย่างอื่นไม่เอาก็เคยไปนั่งกรรมฐานกับหลวงพ่อ วัดอโศการาม สมัยท่านธุดงค์กรรมฐาน แต่ไม่ได้จำพรรษากับท่าน แต่ก็ไม่ชำนาญ ชำนาญอย่างเดียวคือนั่งกรรมฐาน พิจารณา กายคตาสติ พิจารณากายให้เป็นของว่าง ร่างกายที่มันมีอยู่ด้วยธาตุขันธ์ อายตนะอินทรีย์อันนี้เป็นหลักของธรรมะ ถ้าหากเราพิจารณาโดยแยบยลแล้ว ธาตุทั้ง ๔ นี้จะหายไปหมด ขันธ์ทั้ง ๕ ก็ไม่มี แต่ดวงใจนั้นยังเห็น เห็นธรรมะ ครูบาอาจารย์บางองค์ท่านแนะอย่างนี้ ก็ไปนั่งกรรมฐานพิจารณากายคตาสติ

ตอนที่ไปนั่งกรรมฐานที่เห็นได้ในเสารีนี้ นั่งไปนั่งมาคิดว่ามัน เพลินไป มันไม่เหนื่อย ก็เลยนัดแนะให้พระภิกษุในวัดทราบ เพราะวัดมันมีที่ซ่อนเร้นอยู่ เพราะว่าเป็นภูเขาสูง บนยอดเขานั้นสูงขึ้นไป ๔๐๐ กว่าเมตร อาตมาไปนั่งกรรมฐานอยู่ข้างบน มีกุฏิเล็กๆ นั่งไปนั่งมาก็เพลิน ก็เห็นนิมิตหลายอย่าง อันนี้ไม่สามารถจะบอกได้เพราะหลักฐานไม่พอ ก็ไม่ได้ถือนิมิตหรอก นั่งไปนั่งมา นั่งไป

นั่งมา นับตั้งแต่เริ่ม พ.ศ. ๒๕๑๐ จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นเวลาหลายปีทีเดียว นั่งกรรมฐานอยู่ ก็เลยเกิดนิมิตเห็นวิญญาณของสัตว์ชนิดหนึ่งซึ่งไม่เคยเห็นมาแต่ก่อน ตัวใหญ่เหมือนช้าง คอยาว เดินป้วนเปี้ยนเป็นฝูงเหมือนวัวควายอยู่ทุ่งนา ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ เห็นสองครั้ง ประมาณ ๒๐ นาที ภาพอันนั้นก็หายไป เวลามันจะหายไปเหมือนกับภาพยนตร์จะหมดม้วน ก็นึกว่าเป็นภาพหลอก ไม่กล้าพูดให้คนฟัง นั่งต่อไปถึง ฤดูแล้ง ก็ไม่ค่อยได้ขึ้นไปนั่งเพราะมีงานไปๆ มาๆ รับหน้าที่ทางญาติโยมลงเขาไปบ้าง ขึ้นเขาไปบ้าง แต่เวลาเข้าพรรษานั้นได้ทำเป็นล่ำเป็นสัน จำพรรษาอยู่ข้างบนหลังเขาเลยไม่ลงมา บางครั้งบางวันก็ไม่ฉัน ฉันวันเว้นวัน นั่งอยู่นั่นล่ะ การเจ็บการป่วยก็ดีไม่ค่อยมีโรคภัยไข้เจ็บสมัยนั้น ร่างกายก็ยังแข็งแรง พ.ศ. ๒๕๓๖ ก็เห็นอีก ๒ ครั้งภายในพรรษา ทำนองเดียวกัน แต่มันไม่นานประมาณ ๒๐ นาทีก็หายไป พ.ศ. ๒๕๓๗ นี้ก็เห็นอีก

เคยได้รับฟังประวัติของหลวงปู่ผาง จิตฺตคุตฺโต จ.ขอนแก่น ซึ่งลูกศิษย์ของท่านเป็นเพื่อนเดียวกัน เขาเล่าสู่กันฟังว่า หลวงปู่ผางท่านถือสัตย์ ถือสัตย์ทำอะไรให้ทำจริงจัง ไม่ลดละซึ่งความเพียร เขาเล่าสู่ฟัง ก็นึกว่าอยากจะทำเหมือนหลวงปู่ผาง นั่งดูซัก ๗ วัน ลองดูเหมือนกับหลวงปู่ผาง ลองได้มั้ย จึงได้สัญญากับพระลูกวัด บอกว่าผม จะนั่งอยู่บนหลังเขานี้ ๗ วัน ถ้าหากว่าผมนั่งอยู่ในมุ้งอย่าไปรบกวนนะ นั่งอยู่ตรงนั้นล่ะ ถ้าหากนั่งอยู่นอกมุ้งนั้นให้สามเณรขึ้นไปอุปัฏฐาก ต้มน้ำร้อนถวาย สัญญากันอย่างนี้แล้วก็เริ่มนั่งตั้งแต่วันแรก พอนั่ง เดชะบุญพอนั่งตอนกลางวัน ไม่ถึง ๒๐ นาทีจิตก็รวม ไม่รู้

จักเวลาว่ามันค่ำมันมืด เงียบไปเลย นั่งอยู่ ตัวมันลอยเหมือนกับไม่มีร่างกาย อันนี้ เพราะพิจารณากายคตาสติเห็นกายเป็นของว่าง มันก็ว่างจริงๆ จนถึงคงประมาณ ๑ ทุ่ม ได้ยินเสียงจิ้งหรีดมันร้อง แต่ไม่ได้หลับ อ้าว จิ้งหรีดมันร้อง มันค่ำแล้วกระมั้งก็เลยออกจากสมาธิ เดือนหงาย ก็รีบออกมาจากมุ้งสรงน้ำ ทำวัตรย่อๆ แล้วก็นั่งต่อ ก็ปรากฏว่าไม่ถึง ๑๐ นาที เงียบสงบรถวิ่งอยู่ที่ถนนก็เห็นไฟรถอยู่ อันนี้นั่งอยู่ไม่ได้ง่วงเลย วันที่ ๒ ก็นั่งต่อไป วันที่ ๓ จนถึงวันที่ ๔ แล้วประมาณ คงเป็นเวลาตี ๓ ก็เลยเกิดโอภาส โอภาสคือแสงสว่าง มันเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางมาก สว่างไปหมด ภูเขาลูกใหญ่ๆ ไม่มีเลย ศาลาอยู่ข้างล่างก็ไม่เห็น ไม่มีอะไรทั้งหมด ปรากฏว่ามีสัตว์มันเดินมาใกล้ๆ เป็นฝูงมา เดินมา เหมือนมันอยากจะได้สิ่งของกับเรา

อาตมาก็นั่งอยู่อย่างนั้น แต่ว่าไม่มีอะไรจะให้มัน แต่มันก็ไม่หนีไปที่อื่น เดินป้วนเปี้ยนอยู่ ตอนนี้มันไม่หนี แสงสว่างก็ไม่ดับ ประมาณชั่วโมงเศษ แสงสว่างจึงค่อยดับวูบเหมือนกับภาพยนตร์จะหมดม้วน ก็นึกว่ามันอยู่ที่หลุม มันเป็นหลุมแต่ก่อนแล้ว ภาคอีสานเขาเรียกว่าโสก น้ำเซาะมันเป็นหลุมอยู่ก่อนแล้ว กว้างประมาณ ๓ เมตร ยาวประมาณ ๓ เมตร ลึกประมาณ ๒ เมตร ที่นี่ขยะปกคลุมอยู่หนาขนาดคงจะได้ ๔๐ เซ็นติเมตร ขยะคลุมมันอยู่ที่ตรงนี้แหละนึกอย่างนั้น พอดีนึกได้แล้วแสงสว่างก็ดับ ออกจากสมาธิแล้วจดบันทึกเพราะกันลืม เลยดูนาฬิกาก็ตี ๔ ทำวัตรเช้าต่อจนถึง ๖ โมงเช้า สามเณรก็ขึ้นไปเขาเคยไปทุกวันนั้นแหละ เพราะว่าอาตมาก็เห็นเขาอยู่ อาตมาออกจากมุ้งแล้วก็บอกสามเณรว่า เณรเอาบาตรลงไปซะ เราจะไปข้างล่าง มีเหตุจำเป็น เณรก็

รีบเอาบาตรลงมา ตอนเณรลงมานั้นก็ลุกขึ้นแล้วชั่งดูร่างกายสังขาร ภูเขานั้นที่บันไดทางลงนั้น ไม่ค่อยดี บางทีถ้ามันวิงเวียน มันจะตกภูเขา เรายังวิงเวียนอยู่ยังไม่ต้องลงไป ทดสอบมันก็ดีๆ อยู่ ร่างกายสังขารแข้งขาก็ยังแข็งแรง ใช้ไม้เท้า แล้วก็ลงมาตามนี้ มาถึงศาลาวางผ้าสังฆาฏิไว้ มีวัตถุประสงค์จะไปดูที่เราเห็นภาพสัตว์ ที่เป็นฝูงอยู่ที่หลุมแห่งนี้ ว่าจะมีอะไรอยู่ที่นั่น พอตั้งใจจะไป ฝนใหญ่ก็มาทางทิศอุดรทั้งลมทั้งฝน เพราะยังเหลืออีก ๑๒ วันจะออกพรรษา เป็นเดือน ๑๑ แล้ว ก็ฝ่าฝนไป ฝนก็ลงอย่างหนักเลย ยืนอยู่น้ำแค่เข่า มันหลากลงจากภูเขา ยืนไม่ได้ ทั้งลมทั้งฝน ก็นั่งลงอธิษฐานว่าถ้าหากไม่เห็นอะไรซักอย่าง เราจะไม่ยอมหนี ไม่ยอมหนีจากที่แห่งนี้จนกว่าตะวันจะตก นั่งอธิษฐานอย่างนั้น ลม ทั้งลม ทั้งฝน พอฝนหายแล้ว น้ำหลากลงจากภูเขามาพัดเอาขยะที่หลุมนั้นออก ส่องลงไปน้ำใสๆ เห็นกระดูกกองปนกับหินอยู่ มีข้อต่อหลายชิ้น ก็เลยลงไปเก็บเอากระดูกนั้นมาวางไว้ฝั่ง ล้างน้ำแล้วยกดูก็หนัก แล้วก็มีหลายชิ้น เที่ยวไปดูแล้วก็ไปยกไปเก็บมากองไว้ผ่านไปสามวัน ไม่บอกใคร พระภิกษุ สามเณรในวัดก็ไม่กล้าบอกเขา

พอถึงวันที่ ๓ ลูกศิษย์วัดที่เป็นพระเขาเป็นทหารลาบวช เขาเลยสงสัยถาม หลวงพ่อไปดูอะไรที่นั่นบ่อย? ก็เลยบอกเขาว่า ผมเห็นกระดูกมันเป็นหิน ไม่รู้ว่ากระดูกสัตว์อะไรใหญ่เหมือนกระดูกช้างอยู่ที่นั่นแหละอยู่ที่หลุมทางนุ้น แวะลงหนองสระเรา ดังนี้ เขาก็พากันไปดู อาตมาก็ตามเขาไป ดูไปก็เป็นกระดูกจริงๆ ไม่รู้ว่าเป็นกระดูกอะไร ลองไปหาทางอำเภอเขาดูซิ สั่งให้พระรูปนั้นห่มผ้าแล้วก็เดินไป ๒ กิโลเมตร จากวัดไปหาอำเภอ พอไปถึงนายอำเภอ

เขาก็บอกว่ากระดูกไดโนเสาร์กระมั้ง มันเกิดอย่างที่ภูเวียง จ.ขอนแก่น เอ้อถ้าหากมันเกิดอยู่กับบ้านเรา คนจะมาดูมาก ผมเคยไปดู จ.ขอนแก่น ที่ภูเวียง กระดูกมันเป็นหิน เอ้าพากันไปดู เรียกเอาศึกษาฯ ท่านสมุห์ปลัดฯ พระก็ขี่รถกับท่านนายอำเภอมา มาดูกัน วันเดียวกันนั่นแหละ ยังไม่ค่ำ พอมาดูแล้วเขาก็มีกล้องมาถ่าย แล้วก็มีโทรศัพท์มือถือมาด้วย เอ้าลองโทรไปจังหวัดดูซิ ผมไม่รู้จักล่ะ ผมไม่เคยเห็น ว่ายังงั้น พอโทรมาจังหวัด ทางจังหวัดก็ประชุมกันเรื่องไดโนเสาร์ เพราะไดโนเสาร์ขึ้นที่ภูผาวัว อำเภอกุฉินารายณ์ กำลังประชุมจะขอเงินทางรัฐบาลสร้างพิพิธภัณฑ์ ได้ทราบว่ากระดูกมันเกิดขึ้นเป็นหินอยู่ที่วัดภูกุ้มข้าว เลิกจาก การประชุมก็พากันไปดูเขาตอบว่า ผู้ว่าฯ จะไปนะจะไปดูนะ ใครโทร. มา บอกว่านายอำเภอ นายอำเภออย่าเพิ่งกลับ ผู้ว่าฯ จะไปนะ พร้อมด้วยคณะ ๑๘ นาย ก็พากันไปดู ไม่นานผู้ว่าฯ ก็ไปถึง ไปถึงก็พากันมีกล้องถ่าย แล้วก็ซักถามอาตมา อาตมาก็บอกอย่างที่อาตมาเล่าเราก็ไม่แน่เหมือนกันนั่นล่ะ ท่านผู้ว่าฯ ท่านตอบหยังงี้ ลองโทรไปที่ขอนแก่นดูซิ กรมทรัพยากรเขาอยู่ที่นั่น นายอำเภอก็โทรมาขอนแก่น เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรกำลังจะขึ้นรถไปที่ภูผาวัว กำลังเตรียมการขึ้นรถ สิ่งของเก็บขึ้นบนรถหมดแล้ว รถ ๓ คัน จะไปทำการขุดค้นที่ภูผาวัว บอกว่าจะไปที่กุฉินารายณ์ จ.กาฬสินธุ์ ทางนี้ ก็ว่าไม่ใช่ภูผาวัวนะ ภูกุ้มข้าว วัดสักกวัน

ที่นี่พวกกรมทรัพยากรเขาเคยไป คราตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ไปพักอยู่ที่วัดสักกวันนั้นแหละ ที่วัดอาตมา ๑๕ วัน เขาไปหากระดูกไดโนเสาร์ แต่เขาปิดเป็นความลับ พออาตมาซักถาม เขาก็บอกว่ามาหาแหล่งน้ำบาดาลช่วย

ประชาชน เพราะประชาชนมาอยู่ใหม่ไม่มีน้ำใช้ ความจริงเขาไปหาไดโนเสาร์ เขาพักอยู่นั่น ๑๕ วัน ตอนเช้าก็ไปตั้งแต่เช้ามืด ตอนค่ำเขาก็กลับค่ำๆ ถึงค่อยมา ๑๕ วันไม่เห็นอะไร เขาก็เลยลากลับ ทีนี้เขาไม่ได้ถามใคร เขาก็ตรงไปสู่ที่ภูกุ้มข้าวเลย ก็ไม่นานก็เห็นเจ้าหน้าที่กรมทรัพย์ฯ มา เขาเคยมาห่างตั้งหลายปี อาตมาจำเขาไม่ได้ เพราะว่าเครื่องนุ่งห่มไม่เหมือนเก่า พอไปถึงเขาก็ถามอาตมาว่าจำได้ไหมคนเนี้ย อาตมาว่าจำไม่ได้ เจริญพรไม่เคยมา ผมนี่แหละครับมานั่งมานอนอยู่ที่ศาลากับหลวงพ่อตอนนั้น ตอน พ.ศ. ๒๕๑๓ พวกผมมาหาไดโนเสาร์ แต่พวกผมปกปิดเป็นความลับไว้ เขาเลยเปิด อันนี้เจ้าหน้าที่ทางกรมทรัพย์ฯ ก็ไม่ทราบ

บางคนโพนทะนาว่าเขามีกล้องส่องลงไปที่พื้นแผ่นดิน เมื่อกระดูกไดโนเสาร์อยู่ที่ไหนเขาทราบดี เปล่า ไม่ทราบหรอก ความจริงเขาบอกว่าไม่ทราบ ถ้าหลวงพ่อไม่เห็น พวกผมก็ไม่เห็นเหมือนกันเลย เขาก็พูดอย่างนี้ ทีนี้เขาก็เอาฝรั่ง ดร. อีริค บุดสิโต มาจากฝรั่งเศสเป็นผู้ชำนาญการมาช่วยขุด วิธีขุดของเขานั้นแนบเนียนเหลือเกิน กระดูกที่มันหักก็ประติดประต่อกันเป็นกระดูกที่สมบูรณ์แบบ เดี๋ยวนี้ก็ยังขุดอยู่ เมื่อวานนี้เขาก็จะขยายหลุมเพราะว่ามันอาจจะฝังอยู่ มันคงจะมีมากกว่าสิบตัว มันกองอยู่แห่งเดียว เขาว่าประเทศฝรั่งก็มี เยอรมันก็มี ประเทศจีนก็มี แคนาดาก็มี แต่มันไม่เหมือนอยู่ที่นี่ เขาว่าอย่างนั้น เขาเคยไปขุด อยู่ที่นี่มันกองกันอยู่ มันทับกันอยู่แห่งเดียว มีประมาณกว่าสิบตัว มันไม่มีในโลก เค้าว่าอย่างนั้น แล้วก็ใหญ่เสียด้วย อันนี้เล่าความเป็นมาของการพบเห็นซากกระดูกไดโนเสาร์สัตว์โลกล้านปี

ทีนี้การเห็นนั้น คือ การนั่งกรรมฐาน นั่งภาวนาพิจารณากายคตาสติ พิจารณากายอันนี้ให้เป็นของว่าง ธาตุทั้ง ๔ ขันธ์ทั้ง ๕ อายตนะ ๑๒ อินทรีย์ ๒๒ ก็ไม่ให้มี ให้เป็นของว่าง ถ้าหากเราทำให้มันเป็น ของว่างได้ อย่างที่อาตมาทำนั้นก็จะเป็นธรรมะ ทีนี้มีคนซักถามต่อ เดี๋ยวนี้ เห็นไหม ได้ทำอีกไหม ไม่ใช่ว่าเป็นการทำง่ายๆ มันจะต้องลงทุนออกกำลังกาย ออกกำลังใจ ร่างกายสังขารถ้าหากไม่แข็งแรง ก็ทำไม่ได้ ขั้นต่อมานั้นการรับแขกตลอดวันก็ไม่มีโอกาสที่จะไปทำกรรมฐานอีก ต้องให้อยู่ในที่ สงบสงัด ต้องปลีกออกจากหมู่คณะ พระภิกษุสามเณรก็ไม่มาก พระเล็กเณรน้อยเค้าก็กลัวญาติโยม พูดกับญาติโยมไม่เป็น เค้าก็รับแขกไม่เป็น อาตมาก็จำเป็นจะต้องรับ แม้จะหลับจะตื่นอยู่ก็แล้วแต่ ก็บอกว่ามาเลยไม่ต้องไปเกรงกลัวอะไรทั้งหมด ถ้าหลับอยู่ก็ต้องปลุกตัวขึ้นเลย บอกกันอย่างนี้ ปรารถนาอย่างนี้เพราะเห็นใจผู้ไปนั้นไม่ใช่ว่าจังหวัดเดียว ภาคปักษ์ใต้ก็ไป ภาคเหนือก็ไป ผู้ไปแต่ไกลก็ไปพักค้างนอนแรมอยู่ที่วัด ศาลาเตี้ยๆ ก็พาไปพักอยู่ที่นั่นล่ะรถใหญ่ๆ ไปแต่ไกลก็จำเป็นจะต้องต้อนรับตามผู้อยู่ป่า ตามประสาผู้อยู่ป่า มีอะไร ก็พูดกัน

เดี๋ยวนี้ดีหน่อย ทางรัฐบาลท่านให้น้ำประปาน้ำใช้น้ำสอย สมัยก่อนนั้นลำบาก มีน้ำใช้ น้ำอาบ น้ำบริโภค น้ำประปา ท่านไปตั้งน้ำประปาให้ ทางหลวงเข้าวัดท่านก็ให้ ท่านทำให้ พอที่จะสะดวกสบาย กับผู้ไปเห็นผู้ไปหา แต่ยังขาดอยู่อย่างคือสถานที่พักยังไม่ค่อยเหมาะสมเท่าไรนัก แต่ก็คงจะไม่ลำบากเท่าไรละ ว่าตามป่าตามดง อยู่ที่ไหนก็อยู่ได้ถ้าฝนไม่ลง อาตมาคิดอย่างนี้ อันนี้ขอให้เข้าใจอย่างนี้ ถ้าหากพวกญาติพี่น้องได้อบรมบ่มนิสัย

ทำจิตทำใจให้สบายแล้ว เป็นบุญกุศล เป็นมหากุศลอันยิ่งใหญ่ ให้พิจารณาอย่างนี้ อันนี้เป็นการเล่าหรือประกาศให้รับทราบว่าการเห็นซากกระดูกได้ในเสารนี้เห็นอย่างนี้

ต่อจากนี้ก็ไม่มีอะไร เพราะว่าอาตมาไม่ใช่ว่าเป็นผู้แก่เรียน ไปเรียนหนังสือก็ได้เล็กๆ น้อยๆ ไปนั่งกรรมฐานก็ได้นิดๆ หน่อยๆ เท่านั้น แต่ว่าสนใจ เป็นผู้สนใจ ไปศึกษาธรรมะจากครูบาอาจารย์ก็จำไม่ค่อยได้ แต่สนใจเป็นอย่างพิเศษ ถ้าเห็นครูบาอาจารย์ท่านเทศน์ก็ต้อง รีบเข้าไปอบรมบ่มนิสัย บางองค์ท่านแนะให้รับทราบว่า การนั่งภาวนานั้นอย่าไปอยากเห็นอย่างนั้นอย่างนี้ นั่งเรื่อยๆ ไป มันจะเห็นไม่เห็นก็แล้วแต่นิมิตนิวรณ์อะไรมันเป็นของหลอก ท่านว่าอย่างนั้น แม้มีโอภาส ก็เป็นวิปัสสนู ท่านว่าอย่างนั้น อย่าไปถือว่าเป็นของจริงของจังวิปัสสนู ถ้าหากรู้เท่าจึงจะเป็นวิปัสสนา ท่านก็พูดอย่างนี้ อาตมาก็เลยถือเอาตามนี้แหละ แม้โอภาสจะเกิดขึ้นก็ไม่ได้ถือ มันจะเกิดขึ้นก็แล้วแต่มันไม่เกิดก็แล้วแต่ข้อสำคัญขอให้ทำใจให้สบาย ให้มันสบายแล้วก็แล้วกัน เอาอย่างนี้ ความสบายใจนี้มันจะมีอะไรเกิดขึ้น มันจะมองเห็น บาปบุญคุณโทษ ประโยชน์และมิใช่ประโยชน์ บางท่านก็แนะว่าธรรมทั้งหลายมีกายกับใจ เอาใจนี้ส่องดูกาย ท่านเรียกว่าธัมมวิจยะความสอดส่องธรรม ตามหลักธรรมะท่านว่ามีถึง ๗ เรียกว่าธรรมธาตุ ภวะคือภวังค์ ภวะคือความภพ ภวังค์ความภพก็ได้แก่ความเกิดมีได้แก่ความน้อม จิตตังได้ แก่จิต ที่มีภาพให้คิดให้นึก เวทนังได้แก่ความเสวย สัญญาได้แก่ความจำ ได้หมายรู้ สังขารได้แก่การปรุงการแต่งขึ้นมา ธรรมธาตุมันเป็นตัวธรรมะอย่างนั้น จริงหรือไม่จริงพิจารณาด้วยตนเอง

ตามหลักท่านพูดมาอย่างนี้ ท่านกล่าวแบบนี้ ให้พิจารณาธรรมธาตุทั้ง ๗ นี่แหละ พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหมดทุกองค์ ก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ตัดกิเลสขาดจากสันดานนั้น ท่านทรงพิจารณากายกับใจนี่แหละ เอาใจนี่แหละ มาพิจารณาร่างกาย จะไปพิจารณาต้นไม้ ภูเขา ลำธาร ไม่เห็นธรรมะ ท่านว่าอย่างนั้น

อาตมาก็พิจารณาอย่างนี้แหละ เอาใจนี่ละพิจารณาร่างกาย ไล่เลียงดูกายคตาสติ และว่าอาการ ๓๒ ประการ ลองดู มันมีอะไรบ้าง แต่ท่านให้กรรมฐานเบื้องต้นในการบวช พระอุปัชฌายให้ ๕ อย่างด้วยกัน คือ กรรมฐาน ๕ เกสาได้แก่ผม ผมนี่งอกที่บนศีรษะเราอันนี้ โลมาได้แก่ขน ซึ่งมันงอกออกทั่วสรรพางค์ร่างกาย เว้นฝ่ามือและฝ่าเท้า นขาได้แก่เล็บ ที่มันงอกออกจากปลายมือและปลายเท้าทุกแห่ง ทันตาได้แก่ฟัน ที่มันเกิดขึ้นที่เหงือกเบื้องบนและคางเบื้องล่างสำหรับบดเคี้ยวอาหารหล่อเลี้ยงร่างกาย ตโจได้แก่หนัง มันเป็นถุงหุ้มอยู่ทั่วสรรพางค์ร่างกายนี้ ถ้าพิจารณากรรมฐาน ๕ นี้แล้วจะเห็นเป็นจริง ตามลักษณะ มันไม่สวย มันไม่งาม มันไม่จีรังยั่งยืนถาวรอันนี้เป็นตัวธรรมะ ถ้ายังเห็นว่าร่างกายอันนี้เป็นของสวยสดงดงามอยู่ ยังไม่ได้เห็นธรรมะ ท่านว่าอย่างนั้น อันนี้ตามหลักของธรรมะ ผู้พิจารณาร่างกายสังขาร ผู้ศึกษาธรรมะท่านว่าอย่างนั้น ถ้ายังมีการเห็นว่าร่างกายอันเป็นของคร่ำคร่าชราทรุดโทรม เป็นของยั่งยืนถาวรคงทนอยู่ ยังไม่เห็นธรรมะ ธรรมะมันอยู่ที่นี่ มันไม่อยู่ที่อื่นเลย ว่าอย่างนั้น มันเป็นอนิจจัง มันเป็นทุกข์ มันเป็นอนัตตา ที่นี้คนทั้งหลายพูดได้แต่ทำไม่ได้ ครูบาอาจารย์บางองค์ก็พูดได้แต่ไม่เคยทำ ไม่เคย

พิจารณาร่างกายอันนี้เลย แต่พูดว่าเราไปเรียนวิปัสสนา เราไปเรียนกรรมฐาน ท่านก็พูดเอาพูดเอา ไม่เคยทำ เป็นอย่างนั้น ผู้เคยทำไม่อยากจะพูด หลวงพ่อหลวงตาผู้ได้ช่ำนิช่ำนาญในการทำกรรมฐาน ท่านไม่พูด พูดน้อยๆ โดยมากก็ไม่ใช่ผู้แก่เรียน เคยไปศึกษากับครูบาอาจารย์นี้ หลักธรรมะก็มีอย่างที่อาตมาเล่านี่แหละ ว่าให้พิจารณากายคตาสติ และก็พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม มันอยู่ในนี้แหละ

เป็นอันว่าการบรรยายธรรมะ ตลอดถึงการเล่าความเป็นมาของการเห็นซากกระดูกสัตว์โลกล้านปี เห็นซากกระดูกไดโนเสาร์ และข้อวัตรปฏิบัติที่อาตมาได้ดำเนินมา ก็อย่างที่อาตมาเล่าให้พวกญาติพี่น้องทั้งหลายได้รับทราบ เป็นอันว่าการกล่าวธรรมะ ขอกล่าวเพียงเท่านี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่พวกญาติพี่น้องผู้รับฟังเจริญพร.

บันทึกธรรมะ ๕

พระญาณวิสาลเถร (หลวงปู่หา สุภโร)

วัดสักกวัน (ภูกุ้มข้าว) ตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ISBN 978-616-497-177-6

ที่ปรึกษา พระญาณวิสาลเถร (วิ)

รวบรวมและเรียบเรียง พระมหาทองสืบ เขมปญฺโญ (ป.ธ.๙)

พระมหานคร ปิยธมฺโม (ป.ธ.๘)

วัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร

คณะผู้จัดพิมพ์ ศิษยานุศิษย์วัดสักกวัน (ภูกุ้มข้าว)

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พุทธศักราช ๒๕๖๒

จำนวนพิมพ์ ๕,๐๐๐ เล่ม

บันทึกธรรมะ พระญาณวิศาลเถร (หลวงปู่หา สุภโร)

